

vergadering **C201**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 10 maart 2022

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Kim De Witte aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de besparingsplannen van de Vlaamse universiteiten – 2000 (2021-2022)	3
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het tussentijdse rapport van de praktijkcommissie en het beroep bij het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de nieuwe eindtermen van de tweede en derde graad secundair onderwijs – 2046 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Jan Laeremans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het eerste tussentijdse rapport van de praktijkcommissie over de uitrol van de eindtermen – 2065 (2021-2022)	7
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het advies van de Vlaamse Onderwijsraad met betrekking tot het nieuwe actieplan voor de preventie en aanpak van schooluitval – 2023 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het nieuwe actieplan voor de preventie en aanpak van schooluitval – 2068 (2021-2022)	16
VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het recente advies van de Vlaamse Onderwijsraad over de risico's van education technology (EdTech) en cybersecurity in scholen – 2029 (2021-2022)	25
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het monitoren van leesvaardigheid – 2055 (2021-2022)	30
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het Robinpasproject – 2056 (2021-2022)	35
VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de evaluatie van het Charter Grensoverschrijdend Gedrag aan de hogescholen en universiteiten en het instellen van een centraal meldpunt – 2061 (2021-2022)	42

VRAAG OM UITLEG van Kim De Witte aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de besparingsplannen van de Vlaamse universiteiten – 2000 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Minister, ik heb een vraag over besparingen die plaatsvinden aan de Universiteit Gent. Op woensdag 23 februari voerden de vakbonden in gemeenschappelijk front actie tegen een aantal aangekondigde besparingen. Waarover gaat het concreet? De UGent wil knippen in de vakantiedagen van het personeel, de inschrijvingsgelden voor doctorandi zouden verdubbelen, de prijs voor de hospitalisatieverzekering voor oudere werknemers en gepensioneerden zou flink omhoog gaan en de maaltijdprijzen in de restaurants zouden met de helft verhogen voor het personeel. Bovendien zouden een aantal diensten, waaronder kinderdagverblijven en postdiensten, geprivatiseerd worden. Met die herstructureringen zouden in totaal een 150-tal jobs verdwijnen. Dat is volgens de vakbonden, en ook volgens mij, problematisch, omdat nu al 1 op de 3 personeelsleden aangeeft in de gevarezone te zitten voor een burn-out. De vakbonden komen daartegen in actie.

Dit overstijgt eigenlijk de UGent, en vandaar ook mijn vraag. Want ook aan de Universiteit Antwerpen is vorig jaar beslist om te besparen op een aantal diensten, meer in het bijzonder de schoonmaak. De Universiteit Antwerpen zegt, net als de Universiteit Gent, heel expliciet dat die besparingen te wijten zijn aan besparingen in de basisfinanciering, die dus niet stijgt zoals afgesproken. Als ik het goed begrijp, gaat het om 228 miljoen euro minder – 245 miljoen euro is een ander cijfer dat circuleert – die naar de universiteiten en het hoger onderwijs zou gaan, en dat door niet-indexering van werkingsmiddelen, door het overslaan van opstappen in de onderzoeksfinanciering, het overslaan van twee kliks in 2021 en 2022.

Minister, overweegt u om dat terug te draaien? Zo niet, welke gesprekken wilt u voeren met de universiteiten om ervoor te zorgen dat dat niet ten koste gaat van sociale uitgaven, bijvoorbeeld de inschrijvingsgelden van de doctorandi die verdubbelen of allerlei diensten die worden afgebroken, of extra werkdruk voor het personeel?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Voor alle duidelijkheid, het enige wat in het regeerakkoord is afgesproken, is het overslaan van een klik in 2021 en 2022, en van de opstappen van de onderzoeksmiddelen. Dat was van in het begin duidelijk. Dat is ook zo gecommuniceerd. Verder zijn er geen besparingen doorgevoerd. Het is zelfs zo dat we in het kader van de cao extra middelen hebben gegeven. Want wij focussen altijd op de cao voor het leerplichtonderwijs, maar er is ook een cao goedgekeurd voor het hoger onderwijs, waarbij extra geld gegeven is.

In het kader van de discussie over de betaalbaarheid van de relancemaatregelen heb ik ook een doelstelling opgelegd gekregen om een besparing van zo'n 112 miljoen euro door te voeren. Maar in het kader van die operatie, die ik heb doorgevoerd zonder enige echte schade toe te brengen voor eenieder, zijn de universiteiten ook gespaard gebleven.

Ik heb al gezegd dat er in cao VI bijkomende middelen zijn voor personeelsbeleid. Om de meeruitgaven door de indexsprong van 2021 op te vangen, heb ik in totaal

12,6 miljoen euro extra voorzien voor de instellingen hoger onderwijs. Van die 12,6 miljoen euro was 7,1 miljoen bestemd voor de universiteiten.

Daarnaast werk ik samen met collega-minister Diependaele aan een hervorming van de basisfinanciering. Daarbij zetten we een constructiefout recht die al jaren in het systeem zit. Dat is nogal een techniciteit, maar het komt erop neer dat de middelen voor de hogescholen en universiteiten vanaf 2023 nauwer de inflatie zullen volgen. Vroeger was de systematiek grosso modo dat men vooraf het inflatiecijfer bepaalde. Als dat inflatiecijfer uiteindelijk niet gehaald werd of de inflatie uiteindelijk hoger was, dan was dat pech voor de universiteiten in kwestie, want de financiering bleef geënt op die vooraf bepaalde inflatie. Dat hebben we nu gecorrigeerd. Het is iets wat de universiteiten al heel lang vroegen en ik heb dat nu kunnen realiseren, met dank aan minister Diependaele. Hiermee geven we een structurele oplossing voor een oud zeer.

Naast de verhoging van 286 miljoen euro en naast het rechtzetten van de indexberekening, heb ik ook een aantal andere maatregelen genomen in de afgelopen periode. In 2020 hebben we ruim 48 miljoen euro extra covidmiddelen voorzien voor het hoger onderwijs, waarvan iets meer dan 26 miljoen euro voor de universiteiten. Die middelen waren bestemd voor extra werkmiddelen, voor extra middelen voor de studentenvoorzieningen, voor de aankoop van laptops en voor de digitalisering. Verder heb ik in 2020 nog 6,5 miljoen euro toegekend in het kader van de energiebesparende investeringen in gebouwen, klimaatmiddelen, waarvan de universiteiten 3,9 miljoen euro hebben ontvangen.

Tot slot is er het Voorsprongfonds. Daarin zit voor 60 miljoen euro aan middelen. Die middelen zijn voor alle hogeronderwijsinstellingen, inclusief de universiteiten, waarmee we verschillende projecten gestalte willen geven om de uitdagingen van de toekomst aan te gaan.

Ik heb u een wat gefragmenteerd beeld gegeven, maar ik denk dat het duidelijk is dat er veel extra middelen zijn gegaan naar het hoger onderwijs. De beperkte besparingsoefening die we in het kader van het regeerakkoord hadden voorzien, was geen novum, die was al lang bekend. De hogeronderwijsinstellingen handelen natuurlijk autonoom op grond van de kennis die zij hebben van 2019 en later.

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het is een beetje vreemd. U zegt dat er de facto bijna geen of geen besparing is en toch knipt de universiteit in haar budgetten. Ik verwijs naar wat de twee rectoren hierover zeggen. Ten eerste zegt de rector van de UGent dat de goedgekeurde begroting een impact zal hebben op de werking van de universiteiten. De overheid kan niet van de universiteiten verwachten dat ze meer gaan doen met minder. Hoe men het ook bekijkt, de komende jaren zullen minder middelen naar de universiteiten gaan dan in het verleden werd vooropgesteld. Alleen al het overslaan van de kliks heeft een grote impact op de universiteiten. Het is een fundamenteel probleem omdat die kliks een impact hebben op de eerste geldstroom en dus op de financiering van de kerntaken van de universiteiten, met name kenniscreatie en kennisverspreiding.

En Luc Sels stelt dat de besparingen natuurlijk een impact zullen hebben en dat niets doen moeilijk wordt. Het overslaan van de zogenaamde kliks is bijzonder ingrijpend voor de universiteiten. Het gaat over de eerste geldstroom, over de middelen die echt nodig zijn voor de financiering van de exploitatiekosten. Verder zegt hij dat er een probleem is op het vlak van investeringskredieten en dat je bij het rondlopen op de campus ziet dat de aula's niet voldoen aan wat de 'classroom of the future' wordt genoemd.

Er is dus toch wel een zekere dissonantie tussen wat u zegt en wat de reële inkomsten zijn voor de universiteiten. Ik begrijp – en dat stel ik ook niet ter discussie – dat u het beleid van de raad van bestuur van de universiteit niet kunt vervangen. Maar u hebt ook de discussie gevolgd: aan de UGent wordt er wel bespaard en ze zeggen dat toch ook heel expliciet. Zij zeggen niet dat ze niet zullen besparen. Ze zeggen dat ze zullen besparen, en dat ze het inschrijvingsgeld voor doctorandi zullen verdubbelen. Ik vind dat bijzonder moeilijk, omdat je dan een sociale selectie doet op het vlak van kenniscreatie, wat mijns inziens niet bevorderlijk is voor het onderzoek en de innovatie in ons land. En dan gaan ze op een aantal sociale diensten besparen: de kinderopvang wordt geprivatiseerd, de maaltijdprijzen in de restaurants stijgen, enzovoort. Dat zijn toch heel concrete signalen. Ik hoor u in uw antwoord niet zeggen dat u daarover wel even in discussie wilt gaan.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): De minister heeft uiteraard gelijk dat we moeten blijven investeren in het hoger onderwijs, maar met de maatregelen die hij heeft opgesomd. Ik wil de heer De Witte toch ook oproepen om het sociaal overleg alle kansen te geven. Ik denk dat dit heel belangrijk is op dit moment. Elke organisatie moet haar middelen daartoe gebruiken, van de vakbonden tot de universiteiten en hogescholen zelf. Het is belangrijk om de sereniteit te bewaren.

Ik heb hier enkele weken geleden een vraag gesteld over studiegeld voor doctoraatsstudenten. Ik heb daar ook mijn vragen bij, maar dat wordt niet verdubbeld. Er is al duidelijk gecommuniceerd dat dit niet verdubbeld wordt. Ik zou dus wel proberen op te letten met het verspreiden van dergelijke berichtgeving. We moeten het sociaal overleg alle kansen geven en daarop inzetten.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, bedankt voor uw antwoord en vooral voor de duiding en de uitleg, want er circuleert inderdaad veel: besparingen, afnemen, nog eens besparingen. Het uitstellen van een klik is eigenlijk het aanhouden. Wat er bijkomt, is extra, is plus, en dat komt iets later. Dat is niet weg, maar komt erbij. Ik vind het toch niet onbelangrijk om dat mee te geven.

Als ik dan bijvoorbeeld vaststel dat de Universiteit Antwerpen terecht een aanbesteding uitschrijft voor de poetsdienst omdat dat niet direct een kerntaak is, een bedrijf aanduidt op basis van prijs-kwaliteit en waarbij er heel wat zaken zijn opgenomen op het vlak van personeel, dan hoor ik daar de PVDA kritiek op geven dat dit niet mag, dat het in eigen beheer moet en niet uitbesteed mag worden. Dat is natuurlijk wel een manier waarop de Universiteit Antwerpen haar middelen wil inzetten voor haar kerntaken en wil proberen om de middelen zo efficiënt en effectief mogelijk in te zetten. U kunt hier niet het ene zeggen en elders het andere.

Ik sluit mij aan bij de heer Warnez over het beleid van de Universiteit Gent. Ik denk niet dat wij hier moeten beslissen wie wat zal doen, wie welk onderzoek voert, wie welke taak heeft enzovoort. Dat is in elk geval niet mijn model van kijken naar het hoger onderwijs. We moeten alle kansen geven aan het sociaal overleg om het op te lossen.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): We moeten vooral investeren in ons onderwijs. Dat is een verhaal dat we allemaal kennen. Ik wil toch nog twee elementen aanbrenge.

Ten eerste wil ik het hebben over het uitbesteden van taken. U hebt bij de recentste cao-onderhandelingen bekomen dat de kwetsbaarste groepen – als ik het zo mag zeggen – binnen het onderwijs of de mensen die het minst betaald werden, extra

middelen zouden krijgen. Het gaat dan over poetspersoneel, mensen die de bus begeleiden en dergelijke meer. Als we daarnaast zien dat onderwijsinstellingen dat soort taken net gaan uitbesteden, dan maak ik mij daar wel wat zorgen over.

Ten tweede heb ik mij proberen te verdiepen in de financiering van de hogescholen en universiteiten. Ik moet zeggen dat dit bijzonder ingewikkeld is. Lijkt het u zinvol om op dat vlak een vereenvoudigingsoefening op te starten? Ik zeg nog niet 'voleindigen', maar 'opstarten' om te bekijken of we daar iets aan kunnen doen. Als je aan een radartje in die financiering draait, dan valt er aan de andere kant van alles af. Het is bijzonder moeilijk om daar een goed inzicht in te krijgen en er op een goede manier over te kunnen discussiëren, want het is zelden zwart of wit. Er zijn zoveel elementen die er een rol in spelen. Bent u bereid om daar een vereenvoudigingsoefening over op te starten?

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Ik maak van de gelegenheid gebruik om nog eens mijn frustratie te uiten over dat minder-meerverhaal. De realiteit is natuurlijk dat er kliks worden overgeslagen, dat er studenten bij komen en dat de middelen niet volgen. Dus zien hogeronderwijsinstellingen zich genoodzaakt om creatief na te denken over hoe ze dan wel ten minste de kwaliteit van hun onderwijs kunnen garanderen. Dat zorgt er in de praktijk voor dat instellingen van alles uitbesteden, of het nu gaat over de poetsdienst of het uitbaten van een crèche. U zult het niet graag horen, maar wij zijn ervan overtuigd dat dergelijke privatiseringsoperaties op lange termijn de kwaliteit van de dienstverlening onder druk zetten, of het nu gaat over kinderopvang of de kwaliteit van het poetspersoneel. De arbeidsomstandigheden van de mensen die daarin tewerkgesteld worden, lijden daar ook altijd onder.

Wij vinden dus ook dat het onderwijs het geld moet krijgen dat het nodig heeft om studenten kwalitatief onderwijs te bieden en in alle omkaderende diensten te kunnen voorzien, en vandaag is dat gewoon niet het geval.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Nog eens voor de duidelijkheid: qua werkingsmiddelen krijgen de universiteiten in 2022, nog zonder de indexaanpassing die bij de begroting gaat volgen, recurrent 115 miljoen euro meer dan in 2019. Dat is 115 miljoen euro meer qua werkingsmiddelen, vooral via de kliks en de indexatie. Er is natuurlijk, gelukkig maar, een grote mate van autonomie. Zoals andere instellingen hebben ook universiteiten de opdracht om hun financieel evenwicht te bewaken. Ze moeten daar inderdaad soms wel maatregelen toe nemen. Ze hebben daar een grote autonomie in, en dus ook bij het voeren van hun personeelsbeleid. De bevoegdheid van ons als Vlaamse Regering is in dezen beperkt. Wij leggen wel de salarisschalen vast voor het academisch, administratief en technisch personeel, maar het is natuurlijk de instelling zelf die een personeelslid in een bepaalde salarisschaal inschaalt en de anciënniteit voor voorgaande dienstjaren vastlegt. Wat de vergoedingen en toelagen betreft, stelt de Vlaamse Regering de haard- en standplaatstoelage, het vakantiegeld en de eindejaarstoelage vast, maar het universiteitsbestuur bepaalt de overige vergoedingen en toelagen. Het universiteitsbestuur legt ook zelf de verlopen en het omstandigheidsverlof vast, en alles wat daarop betrekking heeft. In de desbetreffende overlegorganen wordt dan onderhandeld over organisatorische maatregelen met een rechtstreeks effect op de arbeidsorganisatie of de organisatie van het werk en over de preventie en bescherming op het werk. In het kader van die autonomie worden nu blijkbaar bepaalde voorstellen besproken, maar ik zou ook wat dat betreft de autonomie gerespecteerd willen zien, van de instelling en van het overleg in die betrokken organen.

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Minister, ik wil kort nog enkele punten aanhalen. Het zijn de universiteiten zelf die zeggen dat ze moeten knippen. U zegt wel dat er geld bij komt, maar er komen natuurlijk ook studenten bij, er komen taken bij, er komen opdrachten bij. Globaal zeggen zij dus niet verder te kunnen zoals ze bezig zijn met de middelen die ze nu krijgen. We kunnen toch niet zeggen dat zij daarover nu fantaseren of zo, denk ik.

De autonomie is er, ik stel die ook helemaal niet in vraag, maar als bevoegd minister kunt u ook oriëntaties geven en zeggen dat u evoluties jammerlijk vindt. Collega Goeman heeft ernaar verwezen. De uitbesteding van al die diensten, het is niet voor niks dat dat goedkoper is. Daar zit natuurlijk iets achter. Dat was een heel sterk punt van de UGent, dat men er voor ongeveer 15.000 personeelsleden een interne opvangdienst had, die goed werkte, met mensen die correct werden betaald. Als je dat uitbesteedt, dan knip je in sociale voorwaarden.

Collega Warnez, wat het sociaal overleg betreft: ik hoor dat u zegt dat dat niet meer aan de orde is. Er is een plan voorgelegd. Er is discussie over dat plan. Er zijn een aantal assen van een plan voorgelegd. Ik ben twee weken geleden naar de actie gegaan. De vakbonden hebben al vier keer actie gevoerd. Die doen dat ook niet voor hun plezier. *(Opmerkingen van Brecht Warnez)*

Oké, het kan zijn dat het dan minder is, maar er is een plan voorgelegd, en in het plan staan een aantal maatregelen die duidelijk knippen in sociaal beleid. Als men dat doet, dan vind ik ook dat de minister daaromtrent het signaal kan geven dat dat echt niet de bedoeling is.

Ik denk dat ik mijn punt heb gemaakt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het tussentijdse rapport van de praktijkcommissie en het beroep bij het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de nieuwe eindtermen van de tweede en derde graad secundair onderwijs – 2046 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Jan Laeremans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het eerste tussentijdse rapport van de praktijkcommissie over de uitrol van de eindtermen – 2065 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, ik heb een vraag in verband met het tussentijdse rapport van de praktijkcommissie voor de eindtermen en het lopende geding bij het Grondwettelijk Hof. Nog even ter herinnering: in september 2019 werden de nieuwe eindtermen ingevoerd in het secundair onderwijs. Die nieuwe eindtermen werden uiteraard niet zomaar ingevoerd, maar vooral omdat het nodig was, inhoudelijk, maar ook voor de kwaliteit.

Die zijn dan ook tot stand gekomen in een zeer ruim debat, dat ooit begonnen is in dit Vlaams Parlement met een festival, zowaar, over de inhoud. Die eindtermen

zijn dan uitgeschreven met het onderwijsveld, met leerkrachten, met directies, met pedagogische begeleiders, met de onderwijsadministratie aan tafel. Dat is de geschiedenis. Ik schets toch graag nog even dat het niet zo is dat die eindtermen in de koffiekamer van dit parlement door deze minister of door de vorige minister zouden zijn geschreven, want het loopt wel degelijk over verschillende legislaturen heen.

In het schooljaar 2019-2020 gingen scholen in het eerste jaar van de eerste graad aan de slag. Dat schooljaar ligt ondertussen al achter ons. Sinds het schooljaar 2020-2021, dat ook al achter ons ligt, zijn ze van toepassing in het tweede jaar van de eerste graad. Op 10 februari 2021 keurden we de nieuwe onderwijsdoelen voor de tweede en de derde graad secundair onderwijs goed. En de nieuwe onderwijsdoelen voor de tweede graad zijn ingegaan vanaf september 2021 en worden uiteraard, logischerwijs, stap voor stap ingevoerd, want die bouwen nadien natuurlijk ook verder op elkaar.

En omdat we aandacht hebben voor een kwaliteitsvolle implementatie van de nieuwe onderwijsdoelen, is onder meer die onafhankelijke praktijkcommissie opgericht. Ik wil daar toch nog even bij stilstaan, collega's. We hebben die onafhankelijke praktijkcommissie echt opgericht, met alle begrippen die daarin staan bewust gekozen: 'onafhankelijk' en 'praktijkcommissie'. Het gaat namelijk over het invoeren van die eindtermen en welke problemen en aandachtspunten zich voordoen. Het zou volgens mij trouwens ook de eerste keer zijn dat er een dergelijke belangrijke onderwijshervorming wordt ingevoerd en dat iedereen zou zeggen: "Voilà, dat is het. Laat maar lopen en we zien wel wat het wordt." Neen, dit is een praktijkcommissie met mensen uit de praktijk, in eerste instantie vooral vanuit het tso en bso, omwille van het evenwicht dat moet worden gevonden tussen stage, praktijkvakken, theoretische vakken, algemene vorming. De aanleiding voor die nieuwe eindtermen was immers ook dat we in Vlaanderen vonden dat die algemene vorming voor al onze leerlingen en studenten wel belangrijk was. Maar het klopt dat dat een belangrijk en een broos evenwicht is, collega's, vandaar dat die onafhankelijke praktijkcommissie daarnaar kijkt, moet kijken, zal kijken, ernaar aan het kijken is. Die commissie waakt dus over de praktische implementatie van de nieuwe onderwijsdoelen in de tweede en derde graad en ook de haalbaarheid ervan. De minister gaf in juli vorig jaar aan dat de praktijkcommissie in maart 2022 een tussentijds verslag zou maken. Dat is de maand waar we nu in zijn.

Op de laatste ministerraad van de Vlaamse Regering, op 25 februari, heeft de regering akte genomen van een stand van zaken omtrent de praktijkcommissie. De praktijkcommissie rapporteerde aan de minister dat het onderzoek naar de haalbaarheid van de nieuwe eindtermen niet stop te zetten is na één schooljaar. De reden die de commissie daarvoor aanhaalt, is de onzekerheid die bij de start van de implementatie van de nieuwe eindtermen aanwezig was.

De praktijkcommissie zet ook in op gestructureerde diepte-interviews met directies en leerkrachten. Tegen eind februari zouden ongeveer veertig interviews van de scholen van de praktijkcommissie zelf en scholen buiten de praktijkcommissie afgenomen zijn.

Daarnaast, collega's, is er ook nog een hangend juridisch geding. Gisteren was er een pleitzitting bij het Grondwettelijk Hof – geen uitspraak – waar het beroep van een aantal scholen en organisaties wordt bekeken tegen de nieuwe onderwijsdoelen ter bevordering van de kwaliteit in de tweede en de derde graad van het secundair onderwijs.

Tot slot moet het eindverslag van de praktijkcommissie klaar zijn tegen juni 2022. Op basis van de conclusies van de praktijkcommissie kunnen de nieuwe eindtermen indien nodig nog bijgestuurd worden. Ik herhaal: op basis van de conclusies van

de praktijkcommissie kunnen de nieuwe eindtermen indien nodig nog bijgestuurd worden, uiteraard in de veronderstelling dat de implementatie van de nieuwe eindtermen verder doorgaat.

En dus heb ik de volgende vragen voor u, minister.

De praktijkcommissie heeft een tussentijds verslag. Is die rapportage reeds met u verder doorgesproken en behandeld?

Welke andere aandachtspunten dan degene waarvan we kennis namen, of elementen werden er vermeld tijdens die rapportage? Of wanneer kunnen we dat nog verwachten?

Op welke manier zult u aan de slag gaan met de punten die de praktijkcommissie heeft aangebracht?

Zijn er op dit moment al resultaten bekend van de diepte-interviews die werden afgenomen bij scholen die deel uitmaken van de praktijkcommissie en scholen buiten de praktijkcommissie?

Zal de voorziene timing voor het eindrapport gehaald worden als het Grondwettelijk Hof niet ingaat op de vraag tot vernietiging van de eindtermen?

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Het tussentijdse rapport van de praktijkcommissie is intussen klaar, maar het bevat nog geen inhoudelijke statements. De verschillende diepte-interviews met betrokkenen uit het werkveld moeten nog geanalyseerd worden. Het rapport wijst vooral op de beperkingen van de opdracht die de commissie heeft gekregen en vooral op de beperkte duurtijd. Want naast de vele schoolsluitingen en de energie die de pandemie kostte tijdens de delta- en omikrongolf, is het natuurlijk niet gemakkelijk om eindtermen te toetsen bij leerlingen die al een achterstand hebben opgelopen uit eerdere golven.

Leerkrachten kregen ook pas laat hun hand- en werkboeken, gebaseerd op de nieuwe eindtermen en leerplannen. Ook lag de focus dit schooljaar nog te veel op digitaal lesgeven, waardoor het huidige schooljaar sowieso weinig representatief is voor een normaal jaar. Ook zijn er nog andere hervormingen gaande of nog op til die aandacht en energie vergen van de scholen en de leraren, bijvoorbeeld de Digisprongoperatie. Dat alles bemoeilijkt natuurlijk een grondige evaluatie. Het stormt te veel in het onderwijs om een goede en snelle evaluatie van de nieuwe eindtermen te kunnen maken.

Wij begrijpen dus zeer goed dat de werkgroep daarom een extra jaar tijd vraagt, wat volgens hen ook maar evident is, aangezien de eindtermen per graad moeten worden behaald en volgend schooljaar pas de uitrol in het vierde jaar aan de beurt komt. "De leerkrachten en scholen zijn nog volop aan het inwerken, verkennen en bijsturen. Scholen hebben nood aan ruimte om dingen uit te proberen en zich te verdiepen in de concrete vertaling naar de klasvloer", aldus Isabelle Janssens en Kristien Druyts, de directeurs die de praktijkcommissie leiden.

Minister, ik heb de volgende vragen. Hoe evalueert u de vaststellingen en opmerkingen uit het eerste tussentijdse rapport? Zult u ingaan op hun vraag om hun taak met één jaar te verlengen, om zo dus ook de uitrol in het vierde jaar te kunnen monitoren, in de veronderstelling dat het volgende schooljaar minder zou worden geplaagd door corona en dus representatiever zal zijn?

Bij de verzuchtingen van onderwijsverstrekkers en schooldirecties over de moeilijkheden inzake het realisme en de haalbaarheid van de nieuwe eindtermen, werd

vooral gesproken over de arbeidsmarktgerichte opleidingen in de derde graad. De invoering van die eindtermen komt er pas in 2023-2024. Zelfs als u zou meegaan in die loutere verlenging met één jaar, zal men die graden dus normaal gezien niet meenemen. Ook valt te verwachten dat de coronaleerachterstand de komende jaren nog een rol zal spelen. Verder zullen er volgend schooljaar en in de jaren erna nog een aantal hervormingen worden uitgerold, zoals het nieuwe Leersteun-decreet, de Vlaamse proeven enzovoort, die ook weer aandacht en energie zullen vergen. Vanuit onze fractie hebben wij al meermaals geijverd voor een totale looptijd van vier jaar voor de praktijkcommissie. Is het volgens u in dat opzicht niet nuttiger om de commissie vier jaar de tijd te geven om ook de implementatie in die derde graad kwaliteitsvol te monitoren?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De praktijkcommissie die de eindtermen voor de tweede en derde graad secundair onderwijs onder de loep neemt, heeft inderdaad in een mededeling aan de Vlaamse Regering een stand van zaken gegeven omtrent de lopende werkzaamheden. In die mededeling zit een beschrijving van de aanpak van de diepte-interviews die men momenteel gebruikt bij een veertigtal directies. De interviews verlopen semigestructureerd aan de hand van een uitgebreide leidraad en een vragenlijst.

Ik kan alvast meegeven dat de praktijkcommissie de interviews zeer kwalitatief, gedetailleerd en diepgaand aanpakt. Het zijn diepte-interviews van ongeveer twee uur, waarbij de praktijkcommissie de implementatie van de nieuwe eindtermen in het onderwijsveld nagaat en bekijkt in welke mate die veeleer theoretische oefening ook in de praktijk kan worden toegepast.

Het aspect van de haalbaarheid krijgt daar uiteraard een zeer centrale plaats in. Dat was ook uitdrukkelijk de opdracht die werd meegegeven. Ik wil van de gelegenheid gebruikmaken om mijn waardering uit te spreken over de grondigheid en de sérieux waarmee de praktijkcommissie deze oefening uitvoert. De leden van de praktijkcommissie zijn mensen uit het onderwijsveld zelf. Zij hebben dus ook andere taken, meer dan een volle dagtaak. Zij doen dit daarbovenop.

Voor alle duidelijkheid: de mededeling aan de Vlaamse Regering is nog niet het tussentijdse rapport dat eind maart gepland staat. De verwerking van de resultaten van de vragenlijst is nog maar in opstart en is in functie van dat gevraagde tussentijdse rapport.

De praktijkcommissie heeft in de mededeling ook een aantal bevindingen meegedeeld over de context waarin de hervorming plaatsvindt en waarbinnen haar werkzaamheden plaatsvinden. Ze geeft aan dat de hervorming veel meer omvat dan enkel nieuwe eindtermen en bovendien gepaard gaat met een enorme gezondheidscrisis, en zoals u weet, zal er nog een crisis bij komen. De coronacrisis heeft een grote impact gehad op de leervorderingen. De commissie geeft aan dat het ook daarom eigenlijk te vroeg is om gefundeerde uitspraken te doen over de haalbaarheid van de eindtermen. Dit heeft natuurlijk ook te maken met het feit dat de eindtermen per graad worden geformuleerd en dat op dit moment enkel nog maar in het eerste jaar van de tweede graad nieuwe eindtermen aan bod komen. Daarom ook uit de praktijkcommissie de wens om haar opdracht verlengd te zien.

Ik begrijp die vraag en neem die zeker ook mee, maar ik wacht wel op de eigenlijke tussentijdse rapportering, die eind maart gepland staat, en het eindrapport in juni om de opdracht van de praktijkcommissie te evalueren en beslissingen te nemen. Dat is ook zo voorzien in de mededeling van 2 juni 2021 en in de oorspronkelijke doelstelling. Ik verneem van de voorzitters van de praktijkcommissie dat ze, ondanks de moeilijke context waarin er moet worden gewerkt, verwachten om de voorziene tijdsplanning te kunnen aanhouden. Ook daarvoor wil ik hen danken.

Het is inderdaad zo dat er gisteren in het Grondwettelijk Hof een pleitzitting was over het geding inzake de eindtermen voor de tweede en derde graad. Ook daar ging het kort over de tussentijdse rapportering van de praktijkcommissie. Uit de mededeling van de praktijkcommissie bleek dat hun eerste aanvoelen is dat men op het terrein effectief positief aan de slag gaat met die eindtermen.

Wat het Grondwettelijk Hof betreft, zitten we dus in de laatste rechte lijn. Normaal gezien zal er na de pleitzitting binnen een termijn van dit en twee maanden een uitspraak volgen. De schorsing hebben we al achter de rug. Dat schorsingsverzoek is afgewezen. Maar het gaat wel over de zaak ten gronde.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ook de N-VA-fractie dankt die onafhankelijke praktijkcommissie voor de grondigheid waarmee ze willen werken en de diepte-interviews. Ik begrijp dat we nog even moeten wachten. Want dat was eigenlijk uw antwoord: wacht nog even tot het volledige rapport er is. We moeten dat dan ook doen.

Het valt mij op – en dat is toch wel speciaal – dat het Katholiek Onderwijs Vlaanderen (KOV) gisteren haar eigen bevraging en de resultaten daarvan naar buiten heeft gebracht, terwijl die onafhankelijke praktijkcommissie er is. Ik weet niet goed hoe men dat wil laten sporen.

Ik heb ook getracht om het wetenschappelijke luik van die bevraging te vinden, de steekproef en dergelijke meer, want dat stond er helaas niet in.

Ik krijg hier zonet het bericht van een school die mij laat weten – en dat is wel heel straf – : “Wij hebben als aso-school niet de mogelijkheid gekregen om aan de bevraging deel te nemen, terwijl wij wel volledig achter de eindtermen staan.” Ja, dat is een gevolg van dat online vergaderen.

Ik heb die studie bekeken. En het valt mij op dat er daarin ook antwoorden worden gegeven over eindtermen die er nog niet zijn, namelijk de eindtermen van de derde graad die nog niet zijn ingevoerd. Dat is dan wel opvallend.

Ik zou daar toch wal wat duidelijkheid en terughoudendheid willen vragen. Die eindtermen zijn belangrijk, beste collega's.

Er is iets wat ik mij afvraag. We hebben een onafhankelijke praktijkcommissie. Als men dan vlak daarvoor met een onderzoek naar buiten komt, dan mag men dat uiteraard doen. Maar die praktijkcommissie gaat dan vragen stellen aan veel meer scholen, want slechts een honderdtal scholen hebben die bevraging van het Katholiek Onderwijs Vlaanderen beantwoord en er zijn in Vlaanderen natuurlijk veel meer scholen. Ik vraag mij af of dat dan al dan niet met elkaar zal corresponderen. En dat betreurt ik – dat wil ik benadrukken –, ik betreurt dat, omdat dit opnieuw een sfeer creëert die niet goed is.

Minister, we hebben net aangegeven – en dat is de oproep die we vanuit onze fractie willen doen – specifiek naar de arbeidsmarkt, met de dubbele finaliteit, maar ook naar het kunstonderwijs, dat er een aantal bekommernissen zijn over de implementatie en dat we goed moeten onderzoeken waar we moeten bijsturen, zonder het veld weer ongerust te maken. Want als dat gebeurt met ja-nee vragen – ‘Hebt u nog voldoende ruimte in het curriculum, ja dan nee?’ – dan is dat heel beperkend van antwoord. En dat vind ik jammer.

Ik wil bij deze de oproep doen aan iedereen in het onderwijsveld om met een open blik naar die eindtermen te kijken en samen te zoeken naar wat mogelijk is. Maar er is de dreiging van een mogelijke vernietiging bij het Grondwettelijk Hof, over de

kwaliteit van ons onderwijs, over een bekommernis waarover we met alle partijen in dit parlement al heel uitgebreid hebben besproken. Dat zou ik zeer jammer vinden.

Voorzitter, ik sluit af. Minister, ik roep u op om met die praktijkcommissie aan de slag te gaan en te bekijken waar ze eventueel nog bijkomende vragen heeft of extra tijd nodig heeft om zaken op te nemen.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw antwoord. We blijven natuurlijk weer een beetje op onze honger zitten. Want dat tussentijdse rapport zal er blijkbaar pas eind deze maand liggen. Wij dachten dat dat al was afgegeven, maar goed, we zullen dat opnieuw moeten bevragen en afwachten.

Ik betreur de loopgravenoorlog die nog altijd wordt voortgezet in het kader van het juridisch conflict. Het KOV geeft in een artikel in De Morgen een hele hoop zaken aan, zoals dat er volgens hen te weinig plaats wordt ingenomen voor de tijdsmeting, voor het onderzoek naar de haalbaarheid, terwijl u dan zegt dat de leerkrachten daar positief mee aan de slag gaan. Ik had niets anders verwacht, want leerkrachten proberen er altijd het beste van te maken. Maar het moet ook haalbaar zijn. Ik hoop dat dat duidelijk zal worden in de komende maand.

Het zou ook nuttig zijn dat onze commissie daarover een kleine hoorzitting zou beleggen, na het paasreces dan, mocht het nog in de agenda passen. Zo kunnen we er een idee van hebben hoe ze werken en wat er al uit de bus is gekomen. Zo kan iedereen uit de loopgraven komen. Dat zou nuttig zijn, want ik betreur dat wel een beetje.

Minister, ten slotte wil ik nog een laatste zaak aanhalen. U hebt nog geen antwoord gegeven op mijn derde vraag. Wij blijven pleiten voor een verlenging van de opdracht, wat u nog in twijfel trekt. U zegt dat we het rapport moeten afwachten en dan beslissen of we verlengen, maar wij vragen om dat voor vier jaar te doen, omdat die praktijk toch vier jaar nodig zal hebben. Wat houdt er u tegen om hun een mandaat voor vier jaar te geven? Is het omdat u die mensen niet wilt overbelasten? Dat is misschien mogelijk, maar ik vind het wel heel belangrijk dat we perspectief hebben en dat we rustig de tijd nemen om de implementatie van deze eindtermen voor vier jaar praktisch te evalueren.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, de praktijkcommissie werd door de regering geïnstalleerd met als doel de haalbaarheid van onze eindtermen te controleren en de vraag te beantwoorden of ze voldoende ruimte laten voor een eigen pedagogisch project. Ik wil mijn waardering uiten voor het werk dat de praktijkcommissie doet en wens ook aan te sluiten bij de boodschap die er wordt gegeven dat het onderwijs veerkrachtig is en in zeer moeilijke tijden met het verhaal van de nieuwe eindtermen aan de slag gaat.

Maar de praktijkcommissie werd in het leven geroepen om een vinger aan de pols te houden. Het onderwijsveld had ook dat signaal gegeven bij de goedkeuring van de eindtermen.

Bij de vraag naar de verlenging van de opdracht van de praktijkcommissie heb ik toch een aantal bedenkingen. In de mededeling van de Vlaamse Regering staat: "Als de inzichten van de praktijkcommissie geen aanpassingen aan hogervermeld decreet vereisen, dan beslist de Vlaamse Regering wanneer de onderwijsdoelen voor de derde graad worden ingevoerd. Maar in het andere geval zal het Vlaams Parlement deze beslissing nemen op basis van een ontwerp van decreet dat de

voorstellen tot bijsturing van de voormelde praktijkcommissie omvat.” Ik denk dat ik daaruit kan besluiten dat het echt wel belangrijk is – zoals de timing ook voorlag – dat er in juni 2022 een rapport komt, zodat we weten waarmee we aan de slag moeten.

Ik heb ook de resultaten van de bevraging van Katholiek Onderwijs Vlaanderen bekeken. Los van hoe de bevraging is gebeurd, denk ik dat daar toch ook wel een signaal wordt gegeven. We hebben net de praktijkcommissie opgericht om een vinger aan de pols te houden. Gaat u in overleg met de afnemer van de enquête? Wat is uw persoonlijke bevinding omtrent de resultaten? Hoe kijkt u ernaar? Kan dit eventueel ook worden meegenomen? Kan de praktijkcommissie hiermee aan de slag?

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): De discussie over de eindtermen sleept al een tijdje aan. We hebben allemaal de alarmsignalen gehoord over het feit dat het pakket te zwaar zou zijn, zeker vanuit de arbeidsmarktgerichte, de kunst- en technische richtingen. Dat blijft ook voor onze fractie een aandachtspunt, namelijk dat evenwicht tussen praktijkvakken en stage enerzijds en algemene vorming en meer theoretische vakken anderzijds.

Minister, u weet dat we absoluut voorstander waren van de praktijkcommissie. Het is een goede manier van werken om mensen van op het terrein daarbij te betrekken en daar hun zegje in te geven. Twee dingen zijn voor ons belangrijk. Ten eerste moeten de eindtermen op basis van het rapport ook echt bijgestuurd kunnen worden. Ik heb hier de bevestiging gehoord dat dat absoluut de bedoeling is. Ten tweede moet ik toegeven dat ik de suggestie interessant vind om de oefening verder te zetten, om te kijken in de derde graad, als de uitrol van de eindtermen wordt verdergezet, of daar geen probleem is, vooral in de beroepstechnische en kunstrichtingen. Daarvoor alvast onze steun.

Ik las ondertussen ook quasi live – een uurtje geleden – de tweet van Lieven Boeve van het katholiek onderwijs die niet toevallig kritiek levert op die praktijkcommissie. Het punt dat hij maakte, is dat er in de bevraging vooral zou worden gefocust op de implementatie en er dus veel minder aandacht is voor haalbaarheid. Hij zegt ook nog dat er eigenlijk geen methodiek is om de reële impact van de nieuwe eindtermen op de onderwijstijd te meten. Wij vinden de demarche van het katholiek onderwijs om naar het Grondwettelijk Hof te stappen om de eindtermen te proberen vernietigen absoluut geen goede manier van werken, maar we zijn wel geïnteresseerd in hoe u reageert op die bemerkingen.

Op welke manier wordt er in de praktijk omgegaan met de vraag naar haalbaarheid, ook in termen van beschikbare lestijd? Daar komt het uiteindelijk op neer binnen de praktijkcommissie. Kunt u verdere toelichting geven over hoe daar binnen de praktijkcommissie mee wordt omgegaan, want het is toch wel belangrijk dat we weten hoe ze geïmplementeerd worden, maar ook of ze haalbaar zijn zodat de eindtermen kunnen worden bijgestuurd als dat nodig blijkt?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik probeer tot de essentie te komen. Wat was er eigenlijk aan de hand? Er zijn eindtermen en die zijn goedgekeurd in het parlement. Er was wat protest vanuit het katholiek onderwijs. Er is een praktijkcommissie ingesteld om eventueel, afhankelijk van haar bevindingen, aanpassingen te doen. Dat is de context waarin we zitten. Ik zou dan denken: laat die praktijkcommissie haar werk doen en laten we dan zien wat er gebeurt. Wat zal je anders teweegbrengen? Het onderwijs heeft al zoveel onrust gekend de voorbije jaren en dat zal helaas in de

komende jaren allicht zo blijven. We moeten op dat vlak althans een beetje rust en duidelijkheid creëren.

U zegt dat de praktijkcommissie goed bezig is en doet wat ze moet doen. De heer Boeve zegt dan weer dat ze niet doet wat ze moet doen, namelijk dat er was gevraagd om de reële impact van de nieuwe eindtermen op de onderwijstijd te meten, maar dat ze dat niet doet. Wat is het nu? Dat is wat hij op Twitter zegt. Ik neem aan dat hij zelf twittert – het is althans zijn mening, vermoed ik. Dit lijkt mij de meest relevante vraag: doet de commissie wat ze moet doen of niet? Want anders zullen we binnen een paar maanden, op het einde van het jaar of volgend jaar weer de discussie krijgen dat de methodologie niet juist was. Dan blijven we in een soort spiraal zitten waar we nooit uit geraken. Het is op dat vlak wel goed om duidelijkheid te creëren. Doet de commissie wat ze moet doen of niet? Als dat niet zo is, hoe kunnen we dan bijsturen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Mijnheer Laeremans, ik heb wel geantwoord op uw vraag met betrekking tot een eventuele verlenging. Ik ben er a priori niet tegen, maar ik zeg gewoon 'à chaque jour suffit sa peine'. Zoals vooropgesteld, verwachten we de tussentijdse rapportering eind maart. Op dat moment wil ik ook bekijken of we dan al kunnen beslissen over een verlenging van de opdracht, maar wel op grond van een formeel tussentijds rapport en niet op grond van een mededeling.

U betreurt de loopgravenoorlog. Ik begrijp natuurlijk dat men in het kader van een juridische procedure die lopende is, ten langsten leste nog wat argumenten zoekt en middelen wil verzamelen. Ik heb eergisteren de melding gekregen dat er een soort bevraging is toegevoegd aan het dossier, ten langsten leste. Dat is pas eergisteren ook aan het Grondwettelijk Hof bezorgd. Daar zijn wat methodologische vragen bij te stellen, maar als waarachtige positivo wil ik altijd in een plas water de zon zien schijnen. Er was een eerder gelimiteerde respons van een honderdtal scholen, maar niettegenstaande dat blijkt dat 60 procent positief staat over de ruimte voor het eigen pedagogische project in de tweede graad. Voor de derde graad zakt dat naar 52 procent, maar daar zijn de eindtermen nog niet ingevoerd. Dat is profetisch dan, zal ik maar aannemen. (*Gelach*)

Profetisch positief. (*Gelach*)

Het onderzoek van de praktijkcommissie is natuurlijk anders van aard, van opzet en doelstelling. Het staat los van de juridische procedure, maar heeft de intentie om te bekijken in welke mate de eindtermen in de praktijk worden toegepast en of ze haalbaar zijn, en zal desgevallend suggesties doen om te zorgen voor een bijsturing ervan. De beslissing over die bijsturing zal opnieuw bij u komen te liggen, op grond van dat advies. Dat is inderdaad de opdracht. Dat is iets anders dan de bevraging die vanuit Katholiek Onderwijs Vlaanderen is gelanceerd.

Maar laat ons nu in eerste instantie in alle rust en kalmte en in overtuiging het arrest afwachten van het Grondwettelijk Hof, waarin ik alle vertrouwen heb.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik heb daarnet gezegd dat we vanuit de N-VA-fractie de haalbaarheid van de eindtermen, zeker in arbeidsmarktgerichte richtingen maar ook in het kunstonderwijs, belangrijk vinden. Daarvoor hebben we die onafhankelijke praktijkcommissie opgericht. Ik benadruk nogmaals het woord 'onafhankelijk'.

Ik hoor nu van de minister dat de bevraging van Katholiek Onderwijs Vlaanderen als juridisch stuk is neergelegd. Een juridisch stuk dat neergelegd wordt bij het Grondwettelijk Hof kadert natuurlijk in strategische proces- en pleitvoering die een

advocaat heeft opgesteld. Je kunt je dan de vraag stellen in welke mate dit nog een objectief onafhankelijk stuk is.

De bevragingen die de onafhankelijke praktijkcommissie doen, zijn onafhankelijk. Ik neem aan dat de praktijkcommissie ook voorafgaand geen eindtermenkranten naar die scholen zal sturen met een bepaalde inhoud om dan vervolgens een bevraging af te nemen. Ik hoop in elk geval niet dat dit gebeurt.

Ik vind het ook wat jammer dat er inderdaad wordt gezegd dat er nog geen methodiek is, want over diezelfde methodiek kun je dan de vraag stellen bij die bevraging die is gebeurd. Is dat dan wel de methodiek, met binaire vragen, met ja-neenvragen, waaruit dan ook nog blijkt dat er wel positief op wordt geantwoord?

Terug naar de kern van de zaak. We hebben in dit parlement geoordeeld, met alle partijen, maar ook na een breed maatschappelijk debat, dat er iets moet gebeuren in het onderwijs. Collega's, daarover gaat het. Dat wil ik toch herhalen. Twintig jaar lang heeft de onderwijsvrijheid de ruimte en de tijd gehad om iets te doen, maar we stellen bij internationale vergelijkingen helaas vast dat wat er gebeurde, onvoldoende was. Dit parlement heeft dus geoordeeld dat er nood was aan een update en dat we ook inhoudelijk iets moesten doen. Dat is de oefening die we hebben gemaakt, een moeilijke oefening, absoluut. Er kwam alleen maar bij, want elke partij vroeg: "Zou dat niet goed zijn in het onderwijs, en dat, en dat?" Dat kennen we allemaal. Goed, er ligt nu wat er ligt. Die praktijkcommissie zal inderdaad die oefening inzake haalbaarheid maken, en we zullen daar in dit parlement opnieuw over spreken, in alle openheid, maar hopelijk niet met een bepaalde vooringenomenheid, alsof het per definitie niet goed zou zijn, want dat betreurt ik. Er blijkt nota bene dan toch ook uit die bevraging die is gebeurd, dat heel wat leerkrachten toch vinden dat het goed is. Ik geef ook nog mee dat, als je een bevraging doet bij mensen die naar het Grondwettelijk Hof stappen, het natuurlijk heel raar zou zijn als die dan plots zouden zeggen dat het wel goed is. Dan klopt het natuurlijk helemaal niet meer.

In dit eindtermendebat moeten we zeker wat de arbeidsmarktgerichte opleidingen betreft die arbeidscomponent en die opleidingsprofielencomponent realiseren. Haalbaarheid, dan spreken we over leerlingenprofielen. Als ik in bepaalde pedagogische projecten spreek over leerlingenprofielen, dan zeggen ze dat dat niet bestaat, maar dat bestaat wel degelijk. Collega's, dat bouwt echter natuurlijk ook verder op het basisonderwijs. Als we dus vaststellen dat bepaalde dingen misschien niet haalbaar zijn in de tweede of de derde graad, dan moeten we misschien ook even terugkijken naar wat daarvoor zit, natuurlijk. Misschien is er in de onderbouw een ontbrekende steen om op te bouwen voor die continuïteit. Dat zijn voor mij als parlementslid toch allemaal belangrijke vragen. Dit is voor mij geen debat over onderwijsvrijheid of pedagogische projecten. Dit gaat over 13 miljard euro van de Vlaamse belastingbetaler die we hieraan besteden. We willen maximaal transparant zijn, met duidelijke eindtermen, ook ten aanzien van de leerkrachten, over wat het minimumdoel is. We willen dat die leerkracht ook heel goed weet wat erbij komt in leerplannen, wat erbij komt vanuit pedagogische visies die er mogen en moeten zijn. Welke impact heeft dat? Ik denk dat dat een heel belangrijk gegeven is om te bekijken. Verder zullen we zien. Ik kijk absoluut ook uit naar het rapport van de onafhankelijke praktijkcommissie, naar wat daaruit komt. Misschien zal, zoals de collega's en de minister hebben gezegd, een verlenging van die praktijk-commissie nodig zijn om bepaalde zaken verder uit te vlooien. Wordt dus vervolgd, absoluut, in een constructieve sfeer, in het belang van de onderwijskwaliteit en de transparantie.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Minister, dank voor uw bijkomend antwoord. U weet dat wij positief stonden tegenover het principe van die nieuwe, aangepaste

eindtermen en zo verder, maar dat we ons hebben onthouden omdat we twijfels hadden over die haalbaarheid en zo verder. Wij vinden het enorm belangrijk dat de uitrol van die eindtermen vier jaar lang grondig wordt gemonitord. Dat zou dus een duurzaam mandaat moeten zijn die aan die praktijkcommissie wordt gegeven. U zegt die beslissing wel te zullen nemen op het einde, als het rapport er ligt. Ik neem aan dat u doelt op het eindrapport, dus dat die beslissing pas in juni zal vallen, tenzij u al na een tussentijds rapport zou beslissen dat alvast met een jaartje te verlengen.

Stel dat we eind juni een goed eindrapport hebben en dat ze zeggen dat er moet worden bijgestuurd, wat toch een realistische mogelijkheid is. Hoe zit het dan voor september? Het boeit ons wel om dat te weten. Gaat men dan al tussendoor bijsturen, dus voor die tweede graad is afgewerkt? Of wacht men tot het einde van de tweede graad om dan eventueel de hele tweede graad bij te sturen? Het lijkt me dus wel belangrijk om daar eens grondig over na te denken.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het advies van de Vlaamse Onderwijsraad met betrekking tot het nieuwe actieplan voor de preventie en aanpak van schooluitval – 2023 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het nieuwe actieplan voor de preventie en aanpak van schooluitval – 2068 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, ik heb een vraag in verband met de aanpak en de preventie van schooluitval, lees 'ongekwalificeerde uitstroom uit ons onderwijs'. In de commissievergadering van 3 februari jongstleden bespraken we de cijfers met betrekking tot het aantal vroegtijdige schoolverlaters. Voor het schooljaar 2019-2020 was er in het secundair onderwijs sprake van 9,4 procent vroegtijdige schoolverlaters. Laat mij duidelijk zijn, voor de N-VA-fractie is elke vroegtijdige schoolverlater er een te veel. We mogen daar dus niet vrolijk over doen en zeggen dat het 'maar' 9,4 procent is. Dit is weliswaar een daling ten opzichte van het schooljaar 2014-2015, wat wel belangrijk is.

Minister, om een verklaring te krijgen voor die daling, liet u al weten dat u uw administratie de opdracht hebt gegeven de input van diverse onderzoeken met betrekking tot vroegtijdig schoolverlaten te verzamelen. Bijkomend stelde u dat u het aantal vroegtijdige schoolverlaters door middel van een aantal hervormingen wilt terugdringen "zoals de modernisering van het secundair onderwijs, het versterken van de leerlingenbegeleiding, het duaal leren en de verhoogde inzet op Nederlands." Het zal u niet verbazen dat onze fractie dat statement uiteraard steunt, omdat daar heel veel zaken in zitten waar wij al vele jaren op hameren.

Verder vroeg u advies aan de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) en de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) voor de opmaak van een nieuw actieplan. Het advies is nu gepubliceerd. In het advies lezen we dat er volgens de Vlor moet worden ingezet op een verbindend schoolklimaat waarin welbevinden, participatie en partnerschap centraal staan. De Vlor pleit voor structurele oplossingen binnen

dat schoolklimaat opdat elke leerling een volwaardig en passend leertraject zou kunnen volgen. Voor effecten op korte termijn kan er worden gewerkt met flexibele leertrajecten en versterkte samenwerkingen binnen het onderwijs. Nog volgens de Vlor is er ook sprake van een versnippering van diverse initiatieven omtrent vroegtijdig schoolverlaten, en moet er een betere afstemming komen tussen welzijn, werk en onderwijs. Daarnaast pleit de Vlor ook voor een goede monitoring en evaluatie.

De effecten van de modernisering van het secundair onderwijs en de inkanteling van leren en werken, waarover we hier ook al wel wat vragen hebben gesteld, verdienen daarbij volgens hen specifieke aandacht. Ook de ondersteuning, omkadering en professionalisering van leerkrachten mogen niet worden vergeten. Zoals altijd bij de Vlor is dit vrij omvattend: eigenlijk passeren alle thema's die in het onderwijs aan bod komen, de revue.

Minister, ik ga nog even terug naar uw beleidsnota. Daarin staat dat u het ongekwalificeerd schoolverlaten wilt terugdringen. Daartoe zou de databank van de onderwijsadministratie worden gekoppeld aan de databank van het beleidsdomein Werk. Deze vraag heb ik zelf ook al gesteld in de vorige legislatuur, want na het onderwijs volgt er voor veel leerlingen natuurlijk nog iets. Hetzij hoger onderwijs en nadien werk, hetzij, voor een aantal van de leerlingen waaraan ik zelf heb lesgegeven, meteen werk. Maar daar volgt wel iets op. Voor hen die ongekwalificeerd het onderwijs verlaten, volgt er ook iets, zijnde ook een traject naar werk, maar dan door VDAB, al weten we dat het niet zo evident is voor leerlingen zonder kwalificatie om werk te vinden.

Ik ga nog even verder in op wat er in uw beleidsnota staat. U stelt: "Ik waak erover dat wanneer leerlingen een getuigschrift, attest of diploma verwerven via de examencommissie, dezelfde kwaliteit gegarandeerd wordt als op school. Jongeren die ongekwalificeerd de school verlaten worden door de real time data-uitwisseling tussen Onderwijs en Werk automatisch ingeschreven bij VDAB om meteen begeleid te worden naar een job of een onderwijstraject."

Minister, welke elementen uit het advies van de Vlor zult u meenemen in uw beleid met betrekking tot het terugdringen of het verder terugdringen van het ongekwalificeerd schoolverlaten? Collega's, ik zet er wel zelf nu al de voetnoot bij dat corona, vrees ik, natuurlijk geen goed zal hebben gedaan aan het ongekwalificeerd schoolverlaten, in samenhang dan nog met een arbeidsmarkt waar men schreeuwt om volk. De verleiding wordt voor een aantal jongeren soms toch wel heel groot om de schoolbanken te verlaten om te gaan werken, om dan meestal later te ontdekken dat ze misschien beter toch nog een aantal maanden langer op die schoolbanken waren gebleven. Die roep, daar kunnen we natuurlijk niet omheen.

Wanneer mogen we het nieuwe actieplan verwachten? Hebt u daar al een zicht op?

Op welke manier zult u omgaan met de operationele spanning, die ik ook voel in scholen en bij deliberaties, die dreigt te ontstaan tussen enerzijds de drang om leerlingen te kwalificeren, om leerlingen een diploma te geven en die ongekwalificeerde uitstroom zo klein mogelijk te houden, en anderzijds het op peil houden van de onderwijskwaliteit en ervoor zorgen dat de uitgereikte getuigschriften en diploma's ook werkelijk getuigen van kennis, kunde en vaardigheden die door leerlingen bereikt zijn? Want, zoals ik in het verleden nog al gezegd heb, kunnen wij hier direct de ongekwalificeerde uitstroom op nul brengen. Dat gaat. Je zegt dat een leerling die zoveel dagen naar school is geweest, een diploma krijgt. En dan hebben we fantastische statistieken: nul procent ongekwalificeerde uitstroom in Vlaanderen. Maar dat is natuurlijk niet wat we willen, collega's. Ik verwijs naar het debat dat we daarnet gehad hebben over de eindtermen. Het gaat over de kwaliteit. Wat zit daarachter? Hoe gaan we dus om met die spanning? Hebt u daar zicht op?

En op welke manier zullen de opleidingen bij VDAB aansluiten op het traject dat een leerling reeds gelopen heeft in het onderwijs? Hoe pikken we wie ongekwalificeerd het onderwijs verlaat, zo snel mogelijk op, om die alsnog een kwalificatie te laten verwerven, maar dan wel via een traject bij VDAB?

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Ik heb hetzelfde advies gelezen. Ik zal de inleiding niet opnieuw geven, want die heeft de heer Daniëls net zeer omstandig gegeven. De ongekwalificeerde schooluitval is een groot globaal Vlaams probleem. Maar zeker in onze provincie, voorzitter, is het een groot probleem, vandaar dat ons dat nauw aan het hart ligt.

Minister, ik heb naar aanleiding van het Vlor-advies in totaal acht vragen voor u. Ten eerste: hoe evalueert u de conclusies en de aanbevelingen uit het advies?

Ten tweede: inzake preventie is een verbindend schoolklimaat belangrijk, een kwestie die betrokkenheid vraagt van veel verschillende actoren. Een van de belangrijkste factoren is daar volgens ons de ouderbetrokkenheid. Jammer genoeg laat die binnen bepaalde kansengroepen vaak te wensen over, niet het minst bij vaak Nederlandsonkundige ouders van allochtone afkomst, gewoon al door het taalprobleem. Hoe zult u aan die problematiek tegemoetkomen in het nieuwe actieplan? Moet daarbij, naast de genoemde domeinen Welzijn en Werk, ook niet het domein Integratie en Inburgering nauwer betrokken worden? De Vlor geeft zelf de suggestie om via het volwassenenonderwijs de ouders te versterken met taal-, digitale en andere kennis en vaardigheden. En in hoeverre wordt dat nu niet al behartigd binnen het Vlaams Strategisch Actieplan Geletterdheid?

Ten derde: vroegdetectie is een belangrijk onderdeel van een goed geïntegreerd zorgkader, want het laat scholen toe om snel over te gaan naar begeleiding op maat. Het is algemeen bekend dat er een sterke correlatie is tussen spijbelgedrag en ongekwalificeerde schooluitval. Wachten tot een jongere vijf of meer B-codes heeft verzameld, is volgens de Vlor en ook volgens ons contraproductief. Probleemsignalen moeten zo snel mogelijk worden opgevangen, doorgegeven en aangepakt door het hele schoolteam. Scholen nemen daarbij het best een onderzoekende houding aan, die gebruikmaakt van andere indicatoren dan enkel die zogenaamde B-codes. In hoeverre is dat voornemen van de Vlor volgens u realistisch voor iedere school? Een algemene toepassing van een dergelijke modus operandi zal immers juist een grote investering en expertise vragen.

Ten vierde: is de ondersteuning bij vroegdetectie, maar ook bij andere preventieve maatregelen op schoolniveau, vooral een taak van de CLB's? Als we bijvoorbeeld kijken naar spijbelgedrag, kan het CLB, mede door hun andere taken, vaak maar in actie schieten als er vijf B-codes zijn. Moet daar verandering in komen? Indien ja, moet er dan meer geïnvesteerd worden in een meer proactief handelend CLB? Of zijn de CLB's, mede door de investering van 14 miljoen euro uit de relance-middelen, daar volgens u voldoende voor geëquipeerd? Uiteraard zitten we dan ook nog met de pedagogische begeleidingsdiensten (PBD's). Moeten die een grotere rol spelen bij die ondersteuning? Indien ja, hoe valt dat te rijmen met de besparingen op die PBD's?

Ten vijfde: met betrekking tot het curatieve luik pleit de Vlor voor een versterkte samenwerking tussen secundair onderwijs, tweedekansonderwijs en de examencommissie. De Vlor benadrukt niet enkel het puur curatieve van het tweedekansonderwijs, maar stelt dat ook samenwerkingsverbanden moeten worden uitgebouwd om schooluitval te voorkomen. De Vlor zegt daarbij terecht dat het gemakkelijker is om leerlingen te bereiken voor ze uitvallen dan nadat ze gestopt zijn. Hoe zult u ervoor zorgen dat hier de nodige bruggen gebouwd en verstevigd worden?

Ten zesde: schoolbeleid rond vroegtijdig schoolverlaten moet 'evidence-informed' zijn. Er is al heel wat kennis opgebouwd rond vroegtijdig schoolverlaten, maar die bereikt sommige scholen niet. De Vlor vraagt dan ook om een draaiboek te ontwikkelen met concrete interventies voor de scholen. Zult u dat meenemen in uw nieuwe actieplan?

Ten zevende: een van de problemen met het vorige actieplan rond ongekwaliificeerde schooluitval was de beperkte evalueerbaarheid, zo stelde het Rekenhof ook al in oktober in deze commissie, ten eerste omdat de kwestie sowieso complex is, maar ten tweede ook omdat de overheid amper kwantificeerbare doelstellingen had vooropgesteld bij de acties. De Vlor vraagt nu om een omvattende monitoring die aan dat nieuwe actieplan gekoppeld wordt, met gepaste indicatoren die al vanaf het kleuteronderwijs van start gaan. Wordt dat ook effectief voorzien?

En ten slotte: welke niet-genoemde elementen uit het advies zult u meenemen bij de ontwikkeling van het nieuwe actieplan?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Veel vragen lopen heel sterk vooruit op inhoudelijke opties en keuzes die nog dienen te worden gemaakt. Het besluitvormingsproces is eigenlijk nog maar goed bezig. Enerzijds weten we natuurlijk wel welke de risicofactoren voor vroegtijdig schoolverlaten zijn: de schoolse vertraging, al dan niet gepaard gaand met een spijbelproblematiek, een zwakke binding met de school, in een studierichting zitten die niet meer boeit of aanspreekt of waarvan leerlingen de meerwaarde op de arbeidsmarkt niet voldoende kunnen inschatten.

In de komende maanden gaan we verder in het vormgeven van die aanpak, waarbij we natuurlijk ook niet van een wit blad vertrekken. We gaan voortbouwen op de aanpak van het vorige actieplan, maar ondertussen bestaat er natuurlijk ook nieuwe informatie en bestaan er nieuwe instrumenten om op een zeer gedetailleerde manier spijbelen en uitval in kaart te brengen en te monitoren. Die informatie wordt ontsloten en gaat ook naar de scholen zelf, zodat zij hun eigen beleid op grond daarvan gestalte kunnen geven. Dat is wel heel belangrijk. En via Dataloop is dat trouwens ook consulteerbaar voor de buitenwereld.

Er is lokaal werk gemaakt van projecten en de nodige samenwerking met allerlei actoren. Er is ook in de netwerken zelf heel wat expertise opgebouwd. Er is ook nieuw materiaal ontwikkeld. Ik denk bijvoorbeeld aan knipperlichten, die ook handvatten kunnen bieden aan leerkrachten en scholen om risico's vroeg te kunnen detecteren.

Leerlingenbegeleiding is ondertussen ook verankerd in onze regelgeving, waarbij scholen verplicht moeten inzetten op leerlingenbegeleiding en er ook wel wat inspanningen gedaan worden. Ook leerkrachtenteams en de schoolleiding zetten in op basiszorg.

Gelet op de vaststelling dat we niet van een wit blad vertrekken, heb ik ook input gevraagd van het veld. De coördinatoren van de netwerken Samen tegen Schooluitval hebben een SWOT-analyse uitgevoerd van hun eigen werking. Ik heb advies gevraagd aan de Vlor en aan de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV). Maar dat van de SERV is nog maar net binnen. Dat van de Vlor was er al eerder, dus daar kan ik wel al enkele elementen van antwoord van geven.

Ik heb mijn administratie ook de opdracht gegeven om nog verdere input te verzamelen. Er is onder andere samengezeten met partners van het flankerend onderwijsbeleid. Op grond van al die adviezen en suggesties allerhande gaan we dat nieuwe plan van aanpak vormgeven. Daarbij leggen we de focus en geven we richting, maar de concrete acties worden het best op lokaal niveau toegepast.

Op dat vlak is er toch een gelijkaardige focus, denk ik. De Vlor legt het accent op de kracht van een verbindend schoolklimaat. Ik denk dat we daar op dezelfde lijn zitten. Een goede aanpak staat dicht bij de leerlingen zelf. De school is natuurlijk het best geplaatst om binnen het eigen pedagogische project ruimte te maken voor een positief schoolbeleid met brede basiszorg, zodat elke leerling zich goed voelt en zich maximaal kan kwalificeren. Wat betreft de versterking van die basiszorg en de verhoogde zorg hebben we trouwens ook nog eens extra middelen toegekend in hoofde van de pedagogische begeleidingsdiensten, om daar extra op te kunnen gaan inzetten.

De school werkt daarbij natuurlijk ook zelf samen met de verschillende lokale partners: VDAB, werk-, jeugd- en welzijnspartners. Zo kan er ook sneller worden geschakeld en ingespeeld op de noden en de signalen die worden gegeven door die diverse lokale actoren.

Dat sluit niet uit dat er op Vlaams niveau lijnen worden uitgezet en bewaakt. Ik begrijp volledig de vraag naar een Vlaanderenbrede sturing van de lokale werking. Ook de Vlor legt daar, net als de netwerken, een accent op. Het is via die weg perfect mogelijk om te streven naar eenzelfde doel. We kunnen via kennisdeling goede praktijken uitwisselen en Vlaanderenbrede afspraken maken met Werk en Welzijn.

Er wordt terecht gewezen op de grote uitdaging waar we voor staan: enerzijds proberen zo veel mogelijk leerlingen ertoe te brengen dat ze een kwalificatie behalen, maar anderzijds daardoor de kwaliteit van de opleiding niet in het gedrang brengen, want anders wordt de kwalificatie zelf gedevalueerd voor de arbeidsmarkt. Dat is altijd de zoektocht naar dat optimum. De centrale vraag is: hoe overtuigen we jongeren om te investeren in het behalen van een kwalificatie tijdens de periode van leerplicht en daarbuiten?

We moeten leerlingen die het risico lopen op vroegtijdig verlaten van de school zo dicht mogelijk bij ons, bij de school houden, en het liefst in de school. Dit in functie van de binding, maar ook omdat dat de enige plek is waar studievordering of een kwalificatie kan worden behaald, behalve dan bij duaal leren, maar dan spreek je over een bedrijf. We moeten vermijden om leerlingen tijdens hun leerplicht gedurende een langere periode uit de school te plaatsen of in trajecten waar geen kwalificatie mogelijk is, omdat de achterstand op die manier alsmaar meer zal oplopen. En als dat toch gebeurt, deel ik de vraag naar de monitoring hiervan.

Er wordt ook verwezen naar het Strategisch Plan Geletterdheid 2017-2024 dat inderdaad een specifieke focus op ouders bevat. Uiteraard is het geletterdheidsbeleid geen losstaand beleid, maar is het complementair aan andere beleidsmaatregelen. In die zin was er al een wisselwerking tussen het Plan Geletterdheid en het vroegere actieplan 'Samen tegen schooluitval'. Diezelfde kruisbestuiving willen we bestendigen in de nieuwe aanpak.

Voor jongeren die dan toch de schoolbanken verlieten zonder kwalificatie is de tijd om te leren en zich te kwalificeren niet plots onherroepelijk voorbij. Via het actieplan Edusprong voorzien we extra middelen voor het volwassenenonderwijs, voor outreachende acties gericht op jongeren zonder diploma in functie van kwalificerende trajecten. De lokale netwerken kunnen ook hierin een brugfunctie opnemen in functie van een vlotte overgang.

Ik wil nog niet al te veel voorafnames doen op de oefening die loopt. Ik heb al eerder in de commissie meegegeven wat mijn tijdshorizont is, namelijk dat ik met een vernieuwd plan van aanpak naar u kan komen bij de start van volgend schooljaar.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het lijkt mij inderdaad juist dat diegenen die het best geplaattst zijn om de leerlingen ervan te overtuigen dat het nodig is om een kwalificatie te halen, dicht bij de leerlingen staan. Het gaat om de ouders – maar helaas zijn er een aantal ouders die daar minder tijd aan besteden –, de scholen en de medeleerlingen. Een sfeer, een attitude van ambitie op school is belangrijk: 'Wij gaan dat samen waarmaken, wij gaan een kwalificatie halen.' En dat is een belangrijke sfeer die er zou moeten zijn in een school. Want als de sfeer is dat diegene met het laagste punt de stoerste en de beste van de klas is, dan is dat een negatieve sfeer, die niet bijdraagt tot een kwalificatie, tot een ambitie om verder te geraken.

Het gaat inderdaad om een beleidsvoerend vermogen, maar het is ook meer dan dat: het is een verbindend vermogen. Als het gaat over uitval, dan gaat het vooral over het creëren van een veiligheidsharnas. De Vlor haalt terecht dat verbindende aspect aan. Maar ik wil er in de debatten toch ook iets anders aan koppelen. We mogen jongeren immers niet voorspiegelen dat het gemakkelijk en leuk is. Dat wil ik expliciet zeggen. Want als je de jongeren voorspiegelt dat het tof en aangenaam is en er op een dag een stukje wiskunde of Nederlands is dat niet zo – om het in hun termen te zeggen – 'easy on' is, dan zal dat conflicteren. Want je had gezegd dat het leuk, makkelijk en aangenaam zou zijn en ze vinden het niet leuk. We moeten ervoor zorgen dat ze juiste verwachtingen hebben.

Ik wil nog twee zaken naar voren brengen. Ten eerste moeten we de jongeren goed voorhouden wat het doel is: met wat we nu aan het doen zijn, wat zijn ze daarmee, waarom doen we dat? Zo kunnen we hen motiveren.

Ten tweede wil ik wijzen op het belang van getuigenissen. Ik heb bij jongeren van het bso en tso gemerkt dat getuigenissen van oud-medeleerlingen die afstuderen zonder kwalificatie en die vaststellen welke problemen ze ervaren, belangrijk zijn. Maar ook getuigenissen van andere jongeren die er ooit aan dachten om af te haken en vertellen over de weg die ze hadden afgelegd, kunnen belangrijk zijn. Zij kunnen, met wat ze nu weten, de oproep doen om de school toch niet te verlaten, omdat zij op die stoel hebben gezeten. Dat heeft veel meer impact dan wanneer wij in deze commissie zeggen dat het belangrijk is.

Dat is dat verbindende aspect, minister. Daarop kunnen we nog inzetten. Het betreft een samenwerking tussen Onderwijs, Welzijn en Werk. Ik wil in dat verband nog even terugkomen op een van mijn vragen. In welke mate zijn er al stappen gezet op het vlak van die triade en op het vlak van de samenwerking met VDAB?

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik weet dat het plan nog niet klaar is. Maar gezien de ernst van de situatie is er natuurlijk toch een grote nieuwsgierigheid naar hoe het plan er zal uitzien. Want ongekwalificeerde uitval heeft een hoge maatschappelijke kost, maar is vooral erg voor de jongeren in kwestie. Zoals daarnet al werd aangehaald, is het in hoogconjunctuur niet zo erg dat je ongekwalificeerd uitstroomt, omdat je wel werk zult vinden. Maar wanneer dat wegvalt en er niet meer zoveel vacatures zijn, zijn het net die jongeren die eerst zullen gaan.

Daarom wil ik toch ook nog eens benadrukken dat ik de focus die de Vlor op preventie legt zelf heel belangrijk vind, namelijk voorkomen dat die jongeren ongekwalificeerd uitstromen. En ik wil benadrukken dat de ouders daarin een heel belangrijke rol spelen en dat het hun verantwoordelijkheid is. Ik weet wel dat je als ouder niet alles kunt regelen en dat je je kinderen niet volledig kunt sturen. Maar als je als ouder betrokken bent bij de school van je kinderen, daar ook bij betrokken wilt zijn en bijvoorbeeld de moeite doet om Nederlands te leren om de

leerkrachten te verstaan enzovoort, is dat alvast een hele grote stap in de goede richting.

De uitval is het grootst in het bso en ook in het dbso. We zijn bezig met de inkanteling van het stelsel van leren en werken en daarbij doen zich een aantal problemen voor. Minister, u bent daar ook mee bezig. Ik wil u vragen om daarmee rekening te houden in de besluitvorming, zodat we die jongeren zeker niet verliezen.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Het is al gezegd: preventie is de sleutel. En leerlingen bijhouden is natuurlijk heel belangrijk. U hebt dat ook gezegd, minister. Het is gemakkelijker om leerlingen die er nog zijn, bij te houden, dan, zodra ze weg zijn, nog te proberen hen naar de school of naar een opleiding toe te halen.

We zouden daar uren over kunnen spreken en dat zullen we allicht nog doen in de komende tijd. Maar ik zou alvast willen vragen op dit vlak evidencebased te werken. Er zijn al heel wat evidencebased projecten, maar ook studieprojecten uitgevoerd. Zo heeft het onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek een onderzoek gedaan dat handelt over 'Effectieve praktijken ter preventie en aanpak van spijbelen en vroegtijdig schoolverlaten'. Ik zou mij zeker daarop baseren om het actieplan te organiseren, maar ook op projecten die er vandaag al zijn en die goed werken. Niet alleen in Vlaanderen, want ook in Brussel is er een talentenproject dat goed werkt, en ook in het buitenland: Nederland, Duitsland, enzovoort. Ik zou echt niet alleen kijken naar wat we al in Vlaanderen doen en wat we kunnen kopiëren, maar ook de horizonten verruimen.

Ik wil besluiten met te zeggen dat we dat probleem ook in bepaalde Limburgse gemeenten hebben. U weet dat. De vroegere mijngemeenten en Leopoldsburg scoren minder goed op dat vlak. Maar er zijn projecten opgericht in dat kader, onder andere de Talenten Academie Limburg (TALim) samen met KRC Genk. Dat is blijkbaar heel succesvol en is gebaseerd op een evidencebased aanpak. Ik zou u willen vragen om dat eens te bekijken en vooral om minder vanuit het buikgevoel te werken, maar wel evidencebased, vanuit wat we al weten, vanuit wat werkt, en daar uw plan op te baseren.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Ik denk dat het probleem van schooluitval echt een issue is dat heel hoog op de politieke agenda moet staan. Jongeren die afstuderen zonder diploma of zonder kwalificaties slepen dat de rest van hun leven mee. We weten dat ze daarna vaak of te vaak een vogel voor de kat zijn op onze arbeidsmarkt. Dat moeten we te allen prijze vermijden. We kijken heel erg uit naar uw actieplan, dat we hier uiteraard uitgebreid zullen bespreken in het parlement.

Ik heb alvast twee bedenkingen. Ik maak van de gelegenheid gebruik om nog maar eens een pleidooi te houden om bij de inkanteling van dbso in duaal leren in voldoende flexibiliteit te voorzien zodat er op maat kan worden gewerkt van een doelgroep waarvan we weten dat ze heel kwetsbaar is en vandaag al vaak afhaakt. De cijfers van schooluitval in dbso zijn hallucinant. We moeten die jongeren op alle mogelijke manieren aan boord houden. We moeten ervoor zorgen dat ze kwalificaties hebben op het moment dat ze beslissen om de school te verlaten, want anders krijgen we vaak geen kans meer om bij te spijkeren en dragen de jongeren dat de rest van hun leven mee. Ik weet dat u daarmee bezig bent, maar ik zet mijn pleidooi nog eens kracht bij.

Dan zou ik graag nog een ander aspect belichten dat mij ook heel erg bezighoudt. We weten dat er een link is tussen schoolmoeheid en schooluitval en het watervalgegeven. Het gaat om jongeren die op een bepaald moment begonnen zijn in een

meer theoretische richting en dan, stap na stap, eerst in een technische richting en later in een arbeidsmarktgerichte richting terechtkomen en al een aantal faalervaringen achter de rug hebben, want dat was in eerste instantie niet hun bedoeling, niet hun keuze. Dat is zeer slecht voor hun motivatie. In die zin moeten we nadenken over oriëntatie omdat we zien dat het vaak ouders zijn die vanuit een bepaald imago hun kinderen het liefst inschrijven in een aso-richting zonder altijd rekening te houden met de talenten van hun dochter of zoon, waardoor die in dat watervaleffect terechtkomt. Ik wil vooral vragen om in het actieplan schooluitval zeker ook te kijken naar studieoriëntering. Ik vraag mij af of u daar vandaag al ideeën over hebt. Ik doe in ieder geval een oproep om dit hele gegeven mee te nemen in uw actieplan.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, ik verwijs graag naar het advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) waarin staat: "Elke geïnvesteerde euro in het tegengaan van vroegtijdig schoolverlaten verdient zich dubbel en dik terug." Dat is helemaal juist.

Ik sluit me ook aan bij de vragen die de collega's al stelden.

Ik geloof ook heel sterk in samenwerkingsverbanden tussen het leerplichtonderwijs enerzijds en het tweedekansonderwijs en de Examencommissie anderzijds. Ik hoop dat daar ook de vele wegen naar kwalificatie worden bewandeld. Ik heb in het verleden al heel vaak mijn zorgen uitgesproken over de inkanteling van de centra leren en werken in duaal leren. Ik herhaal niet wat de collega's benoemd hebben, want u weet wat mijn zorgen zijn.

Hoe kunnen we de elders verworven competenties meenemen in de ongekwalificeerde uitstroom?

Ik kreeg onlangs een vraag van een directeur uit het basisonderwijs. Hij gaf aan dat hij heel weinig zicht heeft op waar zijn leerlingen landen. Hij weet niet goed hoe ze uitstromen, welke diploma's ze behalen. In het kader van datageletterdheid van onze scholen is dat misschien ook iets belangrijk om mee te nemen in de gekwalificeerde uitstroom, al was het maar om leerkrachten, directeurs en schoolbesturen de kans te geven om met die data een evaluatie te maken van hun beleid. Ik bedoel dat globaal en niet per leerling. We moeten de regels die daarover gelden ook in acht nemen, maar misschien is het interessant om dit bijvoorbeeld op schoolniveau te doen.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik wil inpikken op die laatste suggestie. Dit zou via de monitoring in kaart moeten kunnen worden gebracht ten behoeve van scholen, ook in functie van de voldoening van de job. Het is belangrijk om te weten welke bijdrage men levert in de praktijk. Het is zeer zinvol om dit te kunnen organiseren, uiteraard met respect voor de privacyregelgeving.

We voeren momenteel het proces omtrent duaal leren, waarbij we nog altijd de alternatieven hebben. Dat is enerzijds aso, tso, bso, de reguliere pistes. In geval van een welzijnsproblematiek is er het naadloos flexibel traject (NAFT). Er is ook de aanloopfase in voorbereiding op het inkantelen in duaal leren. Als dat niet schijnt te lukken, moet er ook gezorgd worden voor een terugvalpositie in de vorm van een onderwijskwalificatie 2, waar men nog iets mee aan kan in functie van de arbeidsmarkt.

De oefening is lopende. Ik heb de tijdshorizon geschetst en die blijft wat hij is. Ik neem heel wat suggesties en aanbevelingen mee. Ik denk dat de bezorgdheden kamerbreed wat dezelfde zijn.

Ondertussen proberen we nog altijd de partners te betrekken. Er is overleg geweest met het agentschap Opgroeien, het Departement Werk en Sociale Economie, VDAB en het Kinderrechtencommissariaat. Als het gaat over evidencebased, betrekken we ook academici ter zake. Ik denk aan professor Spruyt en professor Keppens. We hadden – maar dat was een beetje een tegenvaller – het thema al opgenomen in de onderzoeksagenda voor 2021, maar dat project is niet toegewezen. Ik heb het nu opnieuw opgenomen in de nieuwe onderzoeksagenda. In de oproep voor dit jaar hebben we het thema opnieuw voorgesteld, in de hoop dat we dit nu echt kunnen toekennen.

Ongetwijfeld zullen we tussentijds nog wel wat terugkoppelen in uw richting op grond van de vraagstellingen, maar het blijft wel de doelstelling om een ietwat scherper gesteld actieplan te kunnen aandienen bij de start van volgend schooljaar.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, we kijken uit naar dat verscherpt actieplan ter voorkoming van de ongekwalificeerde uitstroom, want dat is natuurlijk de eerste stap. Ik wil er vanuit de N-VA-fractie al direct aan koppelen dat diegenen die dan toch nog ongekwalificeerd uitstromen – we zullen dat helaas niet naar nul kunnen herleiden –, zo snel mogelijk warm worden overgedragen, ook met VDAB, en dat daar direct trajecten aan worden gehangen zodoende dat ook zij verder geraken en niet direct in de werkloosheid terechtkomen zonder dat er verder iets op volgt.

Ik denk dat er weinig scholen zijn die daar geen beleid rond voeren, maar we zullen het inderdaad samen met hen moeten doen en met de welzijnspartners. U sprak daarnet over een aantal leerlingen buiten de school zetten als oplossing, maar dat is natuurlijk geen oplossing want op dat moment verwerven ze zeer weinig kwalificaties.

Ik pleit er ook voor om deelkwalificaties te honoreren, alles wat leerlingen bereiken. Ik wil heel graag het project SODA+ onder de aandacht brengen. Dat is dan wel geen attest van vakkennis, maar een attest waaruit blijkt dat een leerling stiptheid, orde en discipline, die attitudes, heeft verworven. Als ik vandaag naar de arbeidsmarkt luister, dan vragen velen iemand die al wil komen werken, die stipt op tijd is. En die willen ze dan opleiden. De attitudes stiptheid, orde en discipline zijn al belangrijke kwalificaties. Zulke zaken moeten meegenomen worden. Mevrouw Vandromme noemde dat elders verworven competenties, maar ik noem het andere competenties dan die die echt als schools worden gezien, maar wel een meerwaarde hebben.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Ik denk dat we het er allemaal over eens zijn dat dit een heel belangrijke werf is in deze legislatuur en dat we er effectief in moeten slagen om het tij op dat vlak te keren. Ik hoop dat u goed hebt geluisterd naar de suggesties die wij hier hebben gedaan, maar ook naar de waardevolle suggestie die de Vlor heeft gedaan.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het recente advies van de Vlaamse Onderwijsraad over de risico's van education technology (EdTech) en cybersecurity in scholen – 2029 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Minister, op 24 februari publiceerde de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) op eigen initiatief een advies over de relatie tussen onderwijs, overheid en de EdTech-markt. Door de intensieve digitalisering als gevolg van de coronacrisis, het afstandsonderwijs en de Digisprongoperatie raken het onderwijs als publieke factor en de school als levende gemeenschap in het teken van een totaalvorming van kinderen steeds meer verstrengeld met private technologische spelers, die niet per se dezelfde belangen hebben. Mijnheer Danen, ik heb daar in Apache ook een interessant artikel over gelezen, ook over die vrije software. Normaal zijn dat niet echt dingen die ik lees, maar omdat u erin voorkwam, heb ik dat dus wel gedaan. Dat was zeer interessant. Dat gaat dus ook over hoe die commerciële spelers natuurlijk niet altijd dezelfde belangen hebben.

In zijn advies vertrekt de Vlor dan ook terecht vanuit het primaat van de school en haar pedagogisch project, alsook vanuit de leraar als meester, dus vormgever van het leerproces. Digitalisering is daarbij steeds een middel, maar nooit een doel op zich. De Vlor wijst daarbij op enkele risico's en uitdagingen. Een eerste risico is natuurlijk dat private ondernemingen door deze sterkere integratie meer invloed krijgen op de fundamentele aspecten van het schoolgebeuren en de keuzes die een schoolbestuur maakt. Een tweede risico is natuurlijk dat EdTech veel didactiek in handen neemt. Het risico is dat het onderwijs steeds meer een consument wordt van die didactische tools, waar het nog weinig pedagogisch-didactische zeggenschap of eigenaarschap over heeft. Door de aanwezige pedagogisch-didactische eenzijdigheid dreigt dan ook weer een zekere mate van standaardisatie, terwijl de waarde van ons onderwijs natuurlijk net die veelzijdigheid is.

Een derde bezorgdheid is dat de nu al aanwezige technologieën, platformen en tools te weinig open standaarden gebruiken en slechts een beperkte mate van interoperabiliteit hebben. Veel middelen en platformen 'praten' dus niet met elkaar. Scholen kunnen door de versnippering het leerproces niet of onvoldoende in kaart brengen. Scholen die van aanbieder willen veranderen, spelen vaak de data kwijt, wat leidt tot 'vendor lock-in'-problemen, waarbij scholen dermate afhankelijk zijn van één leverancier dat ze er dus niet onderuit kunnen zonder grote omschakelingskosten te maken.

Nog een bezorgdheid is dat de hoge verwachtingen rond datagovernance niet worden ingelost. Op schoolniveau is er vaak geen gestructureerde en transparante datagovernance door het gefragmenteerd en geïmproviseerd gebruik van die platformen en tools. Leraren hebben ook weinig zicht op het privacy- en databeleid van die tools, maar ook niet op dat van hun eigen school. Ook op het vlak van digitale leermethoden zijn er dataproblemen, bijvoorbeeld over het eigenaarschap van gedeelde en al dan niet zelfgemaakte inhoud op leerplatformen. Daarbij komt dat de wetgeving inzake gegevensbescherming uitgebreid en ingewikkeld is, wat hoge eisen stelt aan scholen. Veel scholen voldoen dan ook niet aan de vereisten inzake het privacybeleid.

Scholen zijn vaak ook onvoldoende voorbereid op en dus ook erg kwetsbaar voor cyberaanvallen, zowel externe als interne, en andere vormen van cybercriminaliteit. Die vraag is hier ook al gesteld, onder andere door collega Brouns.

Minister, ik had dan ook graag een antwoord op de volgende vragen. Deze keer zijn het er maar zes. Ten eerste, hoe evalueert u de door de Vlor genoemde vaststellingen, risico's en uitdagingen?

Ten tweede, de Vlor stelt dat de overheid moet bijdragen aan een open en diverse onderwijsmarkt met open standaarden en interoperabiliteit als hefboven. Hij vraagt dat de overheid samen met het onderwijs en de EdTech-partners een kader uitwerkt dat die hefboven stimuleert en verwijst daarbij naar het Nederlandse voorbeeld, namelijk de standaard Uitwisseling Leerlinggegevens en Resultaten (UWLR). De overheid moet onderzoeken hoe ze interoperabiliteit als basisprincipe ingang kan doen vinden en welke beleidsmiddelen ze daarvoor kan gebruiken. Zult u daarop ingaan? Indien niet, waarom niet? Is een standaard naar Nederlands voorbeeld wenselijk en haalbaar? Wordt hieromtrent nog overleg gepland met de onderwijspartners en de EdTech-providers?

Ten derde, de Vlor wil dat de overheid zich uitsprekt over de haalbaarheid van de verwachtingen omtrent gegevensbescherming bij scholen en vraagt ook dat overheid de scholen ondersteunt om die verwachtingen in te lossen. Verder verwacht hij dat de overheid onderzoekt hoe ze daarin een rol kan spelen en welke beleidsmiddelen daarvoor het best worden ingezet. Schoolteams moeten verder worden geprofessionaliseerd in die datagovernance. Hoe evalueert u die aanbeveling? In hoeverre schiet het huidige bijscholingsaanbod hierin tekort? U werkt aan een plan inzake de professionalisering van leraren. Zal datagovernance voor leraren, maar ook voor de ICT-beleidsmedewerkers, daarvan ook een onderdeel vormen, en worden daarvoor ook voldoende tijd en middelen toegekend?

Ten vierde, de Vlor geeft ook mee dat de overheid de kwetsbaarheid van scholen inzake cyberveiligheid in kaart moet brengen, als nulmeting, en moet blijven opvolgen. Ook moet worden onderzocht hoe de overheid scholen daar verder in kan versterken. Zult u ingaan op die aanbeveling? Indien niet, waarom niet? Inzake cybersecurity van scholen hebben we op Vlaams niveau immers weinig gegevens. We weten bijvoorbeeld amper hoeveel scholen het slachtoffer zijn van hacking. Scholen lopen er uiteraard niet graag mee te koop indien dat gebeurt. Omvattend recurrent onderzoek omtrent ICT op school, zoals MICTIVO (Monitor voor ICT-Integratie in het Vlaamse Onderwijs), besteedt daar weinig of geen aandacht aan.

Ten vijfde, veel van deze aanbevelingen worden al aangepakt door bepaalde overheidsinitiatieven, zij het slechts in beperkte mate en/of vrij dispersief. Zo is er bijvoorbeeld het kenniscentrum Digisprong, dat werkt rond SSO-mogelijkheden (single sign-on) en met het net ontwikkelde Digisnap inzake het in kaart brengen van de ICT-vaardigheden van onze leraren. Daarnaast werden er ook subsidies toegekend, namelijk 1,82 miljoen euro voor de ontwikkeling van een Vlaamse EdTech-hub en 0,5 miljoen euro voor het project Smart Education @ Schools. Dat laatste zou een brugfunctie vervullen tussen alle initiatieven, maar de Vlor stelt dat de schaal van dit project onvoldoende is om die functie ook echt kwaliteitsvol uit te voeren. Nochtans is een brugfunctie volgens de Vlor noodzakelijk om de verhouding tussen alle initiatieven, de overheid en de onderwijspartners te expliciteren. Hoe evalueert u die kritiek? Zult u verder blijven investeren in een goede coördinatie van alle initiatieven op het veld?

Ten zesde is er ook nog het platform i-Learn, het digitaal portaal voor gepersonaliseerd leren van de Vlaamse overheid, dat eigenlijk wel al veel van deze 'caveats' behartigt, maar afloopt in 2023. Momenteel is er een evaluatie bezig die de basis zou bieden om het platform al dan niet voort te zetten. Wat is de stand van zaken wat dat betreft? Wanneer wordt die evaluatie afgerond?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik moet er misschien eerst op wijzen dat de scholen natuurlijk zelf bepalen welke leermiddelen zij het best vinden passen bij hun pedagogisch project. Ik denk dat ook de Commissie zorgvuldig bestuur nog eens heeft bevestigd dat de keuze voor een bepaald pedagogisch project en de leermiddelen die daarmee samenhangen, behoren tot de autonomie en de pedagogische vrijheid van het schoolbestuur.

Ik denk dat ik in grote lijnen de bevindingen van het Vlor-advies kan onderschrijven. Digisprong zorgt ervoor dat er veel bijkomend budget is voor hardware, telecom, software en digitale leermiddelen. Dat zorgt echter niet enkel voor een verbetering van de ICT-infrastructuur in scholen en digitalisering van het onderwijs, maar geeft ook een boost aan de sector zelve. We zijn er dus niet alleen in geslaagd om ervoor te zorgen dat de vraag een aanzienlijke boost heeft gekregen door die 385 miljoen euro die we investeren, je ziet ook dat het aanbod daardoor echt een sterke boost heeft gekregen. Dat heeft natuurlijk ook te maken met het feit dat de private spelers in een concurrentiële omgeving ook wel een zo groot mogelijk deel van de koek willen. Dat is een goede evolutie.

Ik kom tot uw specifieke vragen. De SSO zit inderdaad ook vervat in het Vlor-advies. Op dit moment moet je voor elk van de toepassingen dus in een aparte login voorzien. In de praktijk zijn leerkrachten en leerlingen natuurlijk veel tijd kwijt met heel wat administratieve handelingen om toegang te kunnen krijgen, en dat niet altijd even veilig. In Digisprong hebben we voor een SSO-infrastructuur al bijna 1 miljoen euro geïnvesteerd. Ook voor dit jaar zijn daarvoor nog heel specifiek extra middelen gelabeld. 635.000 euro hebben we daarvoor begroot. Zo willen we ervoor zorgen dat via zo'n SSO leerkrachten en leerlingen veilig eenmalig instappen, om vervolgens automatisch toegang te krijgen tot verschillende digitale applicaties en leermiddelen. We testen dat momenteel uit in vier scholen, met de bedoeling om op basis daarvan breder te kunnen uitrollen in het begin van volgend schooljaar.

Dan de open standaarden en de interoperabiliteit. Als overheid promoten wij natuurlijk zo veel mogelijk open standaarden. Ook voor onze eigen ontwikkelingen werken we zo veel mogelijk samen binnen de contouren van Digitaal Vlaanderen. Voor de technische ontwikkeling van SSO, waarover ik het net had, is ook zo veel mogelijk gebruikgemaakt van oplossingen van Digitaal Vlaanderen.

Maar natuurlijk zijn wij zelf geen standaardiseringsorganisatie. Wij ontwikkelen of beheren zelf geen standaarden.

Cybersecurity is natuurlijk een erg ruime thematiek, die onder andere gaat over DDOS-aanvallen (Distributed Denial of Service) op scholen die we vastgesteld hebben. Ik denk dat we het daar ook al een paar keer over gehad hebben in de commissie. Maar het gaat evengoed over de beveiliging van netwerken en websites, phishing en hacking, en de privacyproblematiek.

Het Kenniscentrum Digisprong heeft daarover geregeld contact met het Centrum voor Cybersecurity België (CCB). Dat heeft al geresulteerd in een adviesdocument met aanbevelingen voor de scholen om zich beter te beschermen, ook tegen netwerkaanvallen. Die aanbeveling is vooral bedoeld voor de ICT-verantwoordelijken in scholen, maar we gaan nog een stap verder zetten. We zijn nu bezig aan een draaiboek voor cyberbeveiliging van scholen, waarbij we de scholen echt een leidraad kunnen bieden voor wat er allemaal speelt bij cybersecurity en hoe ze daarop kunnen inspelen als school. De scholen kunnen de middelen die we ter beschikking hebben gesteld voor ICT-infrastructuur – dat is op zich al 50 miljoen euro – ook gebruiken in functie van de security. Dus ze mogen ook daar wel keuzes maken.

Zoals we ook hebben opgenomen in Digisprong, voorzien we een MICTIVO 4. Daarbij is het niet enkel belangrijk om de huidige situatie in kaart te brengen, maar ook om zicht te krijgen op de evoluties en wat het concrete gevolg is van die grote

investeringsboost die we gegeven hebben op het vlak van ICT en digitalisering in ons onderwijs. Op grond daarvan gaan we desgevallend ook kunnen bijsturen. Ik neem alvast de suggestie mee om te bekijken in welke mate we ook vragen rond cybersecurity daarin kunnen opnemen.

Dan kom ik bij de privacybescherming. We gaan via het Kenniscentrum Digisprong deze maand ook een privacygids uitbrengen rond Google, waarmee we scholen opnieuw concrete hulp aanreiken voor het gericht opzetten van hun privacy-instellingen. En we gaan hetzelfde doen voor Microsoft. Ook daarvoor komt er een gelijkaardige praktische gids.

De wetgeving op de gegevensbescherming laat verwerkingen van persoonsgegevens toe, natuurlijk binnen een bepaald kader en ook met een verantwoordingsplicht en met passende maatregelen op basis van een risicoanalyse. De concrete toepassing daarvan is wel complex, zeker voor kleine organisaties en dus voor scholen, die niettemin met gevoelige data over hun leerlingen aan de slag gaan en die ook verwerken. Om hen daarin te ondersteunen, wordt er in de eerste plaats gecoördineerd op het niveau van de koepels en het gemeenschapsonderwijs. Niet elke onderwijsinstelling moet immers een eigen functionaris voor gegevensbescherming aanstellen, maar er moet wel een aanspreekpunt informatieveiligheid zijn, die geadviseerd wordt door de functionaris voor gegevensbescherming, die dan bij de koepel zit. Via die weg kunnen we rekenen op een algemeen kader en toch nog de specifieke noden van elke school in rekening brengen.

Ook daar vervullen we een ondersteunende rol. Die functionarissen voor gegevensbescherming van de koepels overleggen immers ook onderling, met ondersteuning van onze administratie en de Vlaamse Toezichtcommissie, in de werkgroep gegevensbescherming. Daar worden concrete thema's daaromtrent besproken en worden ook wel wat goede praktijken uitgewisseld. Recent is trouwens nog een artikel in Klasse op grond daarvan tot stand gekomen.

Ook op het vlak van professionalisering zetten we stappen vooruit. Ik heb u gezegd dat we de ambitie hadden om bootcamps uit te werken om de leerkrachten bij te brengen hoe ze met die digitale leermiddelen aan de slag moeten. Ik heb daarvoor ook een budget voorzien van 1 miljoen euro. Er komt in dat kader ook een oproep voor vormingsprojecten, dus een call om daarop te kunnen inschrijven.

Tot slot vraagt de Vlor een betere afstemming in het veld van alle lopende initiatieven. Samen met collega Crevits heb ik voorzien in een structurele afstemming tussen enerzijds het Kenniscentrum Digisprong en anderzijds de Flanders Edtech Hub, inclusief het imec Smart Education-programma, omdat het toch wel belangrijk is dat de initiatieven die vanuit Onderwijs en vanuit Economie, Wetenschapsbeleid en Innovatie komen, maximaal met elkaar sporen en er ook daar synergieën worden bekeken. We gaan in dat kader ook een structureel zesmaandelijks overleg voorzien. Ik heb binnen het kennis- en adviescentrum ook een stuurgroep opgericht met verschillende stakeholders, waaronder ook de Vlor.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Dank u wel voor uw uitgebreide antwoord, minister. Ere wie ere toekomt: u hebt grote stappen gezet in de digitalisering van ons onderwijs, natuurlijk ook wel een beetje onder druk van de coronacrisis. Maar het is gebeurd, en dat is heel goed. We zien natuurlijk dat er daardoor ook een aantal problemen de kop opsteken, maar ik ben eigenlijk wel tevreden met de antwoorden die u gegeven hebt en met het feit dat u de bedenkingen en de bezorgdheden van de Vlor ernstig neemt.

Bijvoorbeeld als het gaat over de professionalisering van de leraren zegt u dat we heel veel data opwekken door die digitalisering en dat het heel belangrijk is dat die

ook effectief goed gebruikt worden. Mevrouw Vandromme heeft er daarjuist ook naar verwezen bij een ander aspect.

Ik vind het ook heel fijn dat u aangeeft dat in MICTIVO de cyberveiligheid wordt opgenomen. Het is misschien belangrijk dat daar ook een nulmeting gebeurt. En ik ben ook blij dat u aangeeft dat er coördinatie van al die initiatieven zal gebeuren, ook met minister Crevits. Dat is natuurlijk heel belangrijk, want het gaat over heel veel middelen. Het is belangrijk dat er geen dubbel werk gebeurt en dat die zaken op elkaar worden afgestemd.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, ik denk dat het Vlor-advies duidelijk stelt wat de rol is van de leerkrachten. Dat is een ultieme hoeksteen binnen onderwijs, als ik het zo mag benoemen. Het is ook absoluut duidelijk dat educatietechnologie – of hoe je het ook wilt noemen, want er zijn zoveel verschillende termen dat je op den duur de weg verliest. Misschien is dat al één iets dat u kunt meenemen, dat, als het gaat over onderwijs en educatieve technologie, daar één term voor kan worden gevonden.

Het is duidelijk dat edutechnologie het nooit zal overnemen van wat een leerkracht kan doen. Trouwens, de opmerkingen die gegeven worden door de Vlor, kunnen soms ook gegeven worden ten aanzien van educatieve uitgeverij. Maar goed, de boost voor het digitale binnen onderwijs is gegeven. Ik had nog een vraag naar coördinatie met minister Crevits, maar u hebt daar al op geantwoord.

Er is nog een tweede vraag die mij wel interesseert. Het is goed dat de leerkrachten versterkt zullen worden in hun digitale competenties, maar ook daar is het gevaarlijk om de weg te verliezen. Dan stel ik mij de vraag of er een duidelijk zicht is op de noden van de leerkrachten. Weten we waarin zij precies versterkt moeten worden? Als er 1 miljoen euro wordt vrijgegeven, zullen er wellicht oproepen zijn en zal men daarop kunnen intekenen. Maar weten we wat de noden precies zijn?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik stel vast dat ik op één vraag niet geantwoord heb, namelijk de vraag over i-Learn. Ik moest nog meegeven dat we daar een studie hebben aanbesteed. Die zou moeten worden opgeleverd in mei van dit jaar. We hebben gevraagd om de volgende zaken te onderzoeken: een stand van zaken en de perceptie in het onderwijsveld; mogelijke businessmodellen, ook in functie van verduurzaming; de kostenstructuur; technische aspecten en aspecten van beheer en bestuur. Dat is belangrijk.

Verder moet ik ook meegeven dat MICTIVO natuurlijk geen nulpuntmeting is. Dat is net het goede. Er zijn voorheen al onderzoeken gedaan, waaruit we ook geleerd hebben dat we zeker in internationaal perspectief niet bepaald bij de 'front runners' zaten. En dus gaan we in MICTIVO 4 hopelijk ook wel de resultaten kunnen zien van de boost die we gegeven hebben. Dat zal dan voor binnen afzienbare tijd zijn. Ik ken de timing nu niet uit het hoofd. Ik dacht dat dat volgende onderzoek volgend jaar of in 2024 zou plaatsvinden. Dat moet ik even gaan opzoeken. Maar laat ons alleszins hopen dat daaruit duidelijk valt af te lezen dat onze investeringsgolf wel enig effect heeft geresorteerd.

Er wordt ook gevraagd of wij wat zicht hebben op de noden. Die variëren ongelooflijk. Uit mijn mailbox blijkt ook dat voor sommige scholen en leerkrachten de hemel op hun hoofd is gevallen. Andere zeggen dat ze daar al lang mee bezig zijn en dat ze nog moeten zoeken hoe ze die extra middelen opgesoupeerd krijgen. Dat zijn de twee uitersten.

We hebben wel een tool ontwikkeld, Digisnap, om in kaart te brengen wat de noden en de vragen zijn waarop we kunnen inspelen. Op de Sett-beurs van vorige week in Gent is die Digisnap al uitgetest. Dat is dus een nieuwe tool waarmee we aan de slag kunnen, als die testing natuurlijk positief is.

Tot slot wil ik nog meegeven dat het aspect van de kwaliteit van de digitale leermiddelen natuurlijk ook mee vervat zit in de ambitie van de kwaliteitsalliantie. Dus ook daar gebeurt die oefening.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Dank u wel, minister. Ik wil toch ook nog eens aanhalen dat die digitalisering en zo verder uiteraard een goede zaak is en dat we een grote achterstand in te halen hadden, maar dat de regie uiteraard bij de leerkrachten moet blijven liggen en dat de scholen ook waakzaam moeten blijven.

Ik weet uiteraard dat MICTIVO geen nulmeting is, maar ik had het dan vooral over de cybersecurity, omdat daar nog geen gegevens over bestaan.

De Digisnap is zeker een goed initiatief. Ik hoop ook dat voldoende leerkrachten en scholen die invullen, zodat we inderdaad weten wat de noden op het veld zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het monitoren van leesvaardigheid – 2055 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, om de leesvaardigheid van kinderen uit het lager onderwijs op te krikken, ontwikkelden de digitale leermiddelenmaker VAN IN en Microsoft onlangs een nieuw leerplatform. Leerlingen kunnen zelfstandig oefenen op dat platform en leerkrachten kunnen de vorderingen in leesvaardigheid op de voet volgen. Met de hulp van artificiële-intelligentietechnologie worden het leesniveau en het soort fouten van de leerling geëvalueerd. De leerling en de leerkracht krijgen daarbij feedback van het systeem.

Zelf leg ik daar graag ook de ambities uit het Vlaamse Leesoffensief naast, dat eind vorig jaar gelanceerd werd. Dat actieplan bevat immers heel wat ambitieuze doelstellingen, die domeinoverschrijdend aangepakt worden. Een van de krachtlijnen van het Leesoffensief is het ontwikkelen van drie instrumenten die samen de kwaliteit van de verschillende leescontexten bewaken. Er is sprake van een kader, een scan en bijhorende vorming of professionalisering. Zo kan men op een geïntegreerde en 'evidence-informed' manier werken aan het verbeteren van de leesvaardigheid.

Ik heb daarbij de volgende vragen, minister. Werd u betrokken bij of op de hoogte gebracht van het ontwikkelen van het systeem van VAN IN en Microsoft? Welke middelen worden vanuit het Leesoffensief voorzien om scholen kwaliteitsvol en duurzaam aan beter leesonderwijs te laten werken? Hoe wordt concreet werk gemaakt van de ontwikkeling van het lees kader, de lees scan en de professionalisering van het onderwijsveld, zoals omschreven in het Leesoffensief?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Er is in 2020 een nieuwe raamovereenkomst gesloten met Microsoft, maar de leesbevorderingstools maakten destijds geen deel uit van die onderhandelingen. Inmiddels is er wel een demo ingepland met mijn administratie. We gaan op basis daarvan bekijken of we verder kunnen samenwerken.

Het Leesoffensief loopt tot 2030 en is een beleidsdomeinoverschrijdend plan. Onderwijs is daarbinnen uiteraard een cruciale partner, die inzet op strategische en duurzame initiatieven die het projectniveau inzake lezen overstijgen. Uw vraag naar middelen zal ik dus zowel inhoudelijk als systemisch en financieel beantwoorden.

Op systeemniveau denk ik bijvoorbeeld aan de initiatieven die we samen met minister-president Jambon nemen in het kader van het Comité van Ministers van de Taalunie, waar hij natuurlijk niet als minister-president, maar in de hoedanigheid van minister van Cultuur optreedt.

Wat zit daarin? Dat is de omvorming van de Taalraad Begrijpend Lezen voor het basisonderwijs naar een Taalraad, die vanaf dit jaar zal inzetten op de vier talige vaardigheden, lezen, spreken, luisteren en schrijven, omdat die uiteraard onlosmakelijk samenhangen. En er is de samenwerking die we vanuit de Taalunie aangaan met de lerarenopleidingen, zowel voor het vak Nederlands als voor Nederlands als drager van alle vakken. Daar is het van belang om niet alleen te focussen op leesmotivatie, hoe belangrijk ook, maar ook op de drie-eenheid van kennis, vaardigheden en motivatie. Dat is wel geregeld een discussie, maar kennis is in dezen ook wel belangrijk.

Ik ben uiteraard ook blij met het heldere standpunt van de Commissie Beter Onderwijs over het belang van het Nederlands als instructietaal en de handvatten die ook vanuit die hoek zijn aangereikt om het niveau inzake begrijpend lezen aan te pakken. Uit de resultaten van het Programme for International Student Assessment (PISA) en de Progress in International Reading Literacy Study (PIRLS) bleek dat we daar effectief mee aan de slag moeten.

Daarnaast zijn er de financiële middelen voor het Leesoffensief. We zijn eind vorig jaar binnen onderwijs gestart met de goedkeuring van vier trajecten. Ten eerste is dat een langetermijncommunicatiestrategie en een koepelconcept voor het Leesoffensief, gevolgd door een investering in mediaruimte. Die investering wordt meegenomen richting horizon 2030. Ten tweede is er een leesfonds bij de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letteren, waar het de bedoeling is om via een externe fondsenwerving concrete acties op te zetten. Daarvoor wordt er samengewerkt met de vijf Vlaamse cultuurfondsen. We proberen dus ook van elders middelen te mobiliseren.

Ten derde: vijftig auteursresidenties van telkens minstens zes maanden in evenveel scholen met een beroepsgerichte en dubbele finaliteit, dus in bso en in tso. Dat traject is in volle voorbereiding. Dat zal lopen tijdens de schooljaren 2022-2023 en 2023-2024. De coördinatie is in handen van Literatuur Vlaanderen, met assistentie van de Universiteit Antwerpen.

Ten vierde: het traject (voor)leesversterking na de eerste KOALA-screening wordt gecoördineerd door de vzw Iedereen Leest en ondersteund door de Universiteit Gent. Dat initiatief is ook in volle voorbereiding voor volgend schooljaar en het schooljaar daarop en richt zich natuurlijk op de kleuterklas en het eerste leerjaar van de lagere school.

Naast die middelen voor het Leesoffensief wordt uiteraard ook op andere terreinen versterkt ingezet op de aanpak van het begrijpend lezen. Ik kan verwijzen naar de prioritaire nascholing in het secundair onderwijs die momenteel loopt en de volgende reeks prioritaire nascholing, die inzet op de taalintegratietrajecten na de

KOALA-test, dus na de taalscreening. Er zijn ook de zomerscholen, waar de focus op het Nederlands natuurlijk groot is. Ik verwijs ook graag naar de ondertussen reeds twee schooljaren lopende trajecten 'taalstimulerende activiteiten buiten de schoolse tijd', waar 57 lokale besturen aan meewerken, en de trajecten 'lezen op school', die momenteel ook hun tweede schooljaar beleven. Daar spreken we over 344 scholen.

De voorbeelden die ik noem, zijn natuurlijk ook geen losse projecten. Ze zijn allemaal gebaseerd op de aanbevelingen van de Taalraad Begrijpend Lezen en op de vijf sleutels inzake begrijpend lezen van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor). Op die manier pakken we dus ook de aandachtspunten binnen ons onderwijs methodisch aan en worden de initiatieven via strategische partnerschappen heel breed aangepakt. Ook met vzw 'de Rand' en de VRT werken we samen in het kader van het Leesoffensief.

Met de verwijzing naar de leeskaders, de leesscans en de professionaliserings-initiatieven raakt u eigenlijk ook de kern van het Leesoffensief binnen onderwijs aan. Het leeskader voor het onderwijs zou ik graag laten ontwikkelen door de vijf associaties van het hoger onderwijs, in samenspraak met de klasvloer. Dat leeskader zal een aantal kernprincipes bevatten, zoals de samenhang tussen technisch, begrijpend en gemotiveerd lezen en de samenhang tussen de vier talige vaardigheden. Maar ik kijk daarvoor dus wel naar het werkveld.

Voor het basisonderwijs zijn we al gestart met de leesscans, die daarop geënt zullen zijn en waarmee we ook op termijn voor elke school een eigen foto willen maken, elke school een spiegel willen voorhouden van waar ze voor staan. Dat zit vervat in een onderzoek van Odisee Hogeschool, AP Hogeschool, UGent, Iedereen Leest, de Stichting Lezen en de Taalunie. Het moet nog verder worden uitgebreid, maar we zijn ook daar al gestart.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, ik dank u voor uw zeer uitgebreid antwoord. Het hoeft geen betoog dat we deze passie delen en dat we het lezen zeer belangrijk vinden. We hebben het al een aantal keren aangehaald. Als er één virus is dat we graag verspreiden, dan is het het leesvirus.

Ik ben zeer tevreden over de initiatieven die u aanhaalt. Ik volg er een aantal van zeer nabij op, zoals 'lezen op school' en de 'taalstimulerende activiteiten', en ik kan daar alleen maar zeer positief over zijn.

Minister, u verwijst naar de Commissie Beter Onderwijs. Voorzitter, ik realiseerde mij dat we de antwoorden op onze vele vragen nog niet hebben ontvangen. Misschien moeten we dat nog bespreken in de regeling van de werkzaamheden, want daar ben ik toch zeer benieuwd naar, zeker wat het antwoord of de reactie van de minister betreft.

De voorzitter: We zullen dat zeker bespreken in de regeling van de werkzaamheden, want er is ook een reactie gekomen van de commissie.

Loes Vandromme (CD&V): Ik wil nog een aanvulling doen. We hebben het vandaag al veel gehad over de datageletterdheid van scholen. Ik merk dat het niet altijd zo evident is om via de leerlingvolgsystemen in kaart te brengen wat de evolutie is van het lezen.

Minister, op het nieuws van het initiatief van VAN IN en Microsoft zijn er toch wel wat bezorgde signalen gekomen van scholen die zich afvragen of ze daar dan ook voor moeten betalen. Als ze daarop intekenen en er een leesscan komt, moeten ze daar dan voor betalen? Je merkt dat scholen aan de ene kant wel bereid zijn om

daarmee te werken, maar dat scholen, aangezien hun koopkracht onder druk staat, op zoek gaan naar middelen die gratis zijn.

Er is nog een element dat nauw samenhangt met het Leesoffensief. Ik heb het hier al een aantal keren aangekaart. Ik geloof heel sterk in het werk van de Luisterpuntbibliotheek, die inzet op ondersteuning van wie moeilijk leest. Uit wat ik hoor, zijn die ongelooflijk goed bezig, maar zijn ze een beetje slachtoffer van hun succes en vragen ze naar een structurele subsidie of een structurele manier van financiering. Momenteel stond er in de nota van het Leesoffensief dat er 70.000 euro zou worden voorzien. Hoe kijkt u daarnaar? Gaat u in op de vraag van de Luisterpuntbibliotheek? Want als we echt het leesvirus willen verspreiden, moeten we ook diegenen die het moeilijk hebben met het lezen, maximaal kunnen ondersteunen. En daar is de Luisterpuntbibliotheek wat mij betreft de ideale partner voor.

De voorzitter: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

Annabel Tavernier (N-VA): Collega Vandromme, ik dank u voor uw belangrijke en relevante vraag. Het spreekt voor zich dat ook onze fractie heel veel belang hecht aan lezen. Het Vlaamse Leesoffensief ligt onze fractie zeer na aan het hart. Want de cijfers liegen er niet om: onze leerlingen scoren in de PISA en PIRLS-onderzoeken steeds slechter op het vlak van leesvaardigheid en leesmotivatie. Het is daarom een absolute must dat we onze leerlingen weer massaal goed en met heel veel goesting aan het lezen krijgen.

De N-VA-fractie is dan ook zeer tevreden met de lancering van het Vlaamse Leesoffensief. Het is een ambitieus en alomvattend plan, beleids- en domeinoverschrijdend. Als ik me niet vergis, bevat het 12 krachtlijnen, 8 strategische doelstellingen, 30 operationele doelstellingen en 50 concrete acties, om zowel binnen als buiten de schoolmuren het tij te keren op het vlak van leesvaardigheid, leesmotivatie en leesplezier.

Deze grote inhaalbeweging zal natuurlijk niet voor morgen zijn. Daarom loopt het Leesoffensief tot 2030. Dat biedt dan voldoende tijd om de veelheid aan acties om te zetten in de praktijk.

Collega Vandromme wees reeds op een zeer belangrijke krachtlijn, met name de ontwikkeling van het leeskader, de leesscan en de professionaliseringsinitiatieven. Ik ben dan ook blij om van de minister te horen dat daar werk van wordt gemaakt en dat er reeds is gestart met een aantal initiatieven, zoals de leesscan voor het basisonderwijs. Jammer genoeg is er tijd te kort om dieper in te gaan op alle krachtlijnen, doelstellingen en acties. Daarom wil ik voorstellen om een gedachtewisseling te organiseren, met zowel de voorzitter als de ondervoorzitter van het Vlaamse Leesoffensief, mevrouw Heyvaert en mevrouw De Moor. Sorry voorzitter, maar we kunnen in de regeling van de werkzaamheden straks misschien bekijken of er nog ergens een gaatje te vinden is.

Ik wil nog even van mijn tijd gebruikmaken om in te gaan op een zeer belangrijk aspect van het plan, namelijk de focus op de vroeggeletterdheid bij kleuters en de belangrijke rol die het onderwijs daarin kan spelen. In het verleden is de focus vaak enkel en alleen gelegd op het lezen in het lager onderwijs. Het Vlaamse Leesoffensief verbreedt het nu onder andere naar de kleuterschool. Want de basis voor leesvaardigheid wordt natuurlijk lang voor het formele leesonderwijs gelegd en dus lang voor het kind überhaupt kan lezen. Daarom is het van cruciaal belang om structureel aandacht te besteden aan die vroeggeletterdheid bij kleuters, door in de praktijk meer in te zetten op interactief voorlezen. Zoals jullie allemaal weten, is het deze maand Jeugdboekenmaand, een jaarlijks initiatief van Iedereen Leest om het belang van lezen en voorlezen in de kijker te zetten.

Om in die sfeer van de Jeugdboekenmaand te blijven, heb ik twee vragen aan u, minister.

Op welke manier zult u het stimuleren van geletterdheid bij kleuters en het interactief voorlezen concreet aanpakken? Vinden de acties uit het Leesoffensief die daarop inzetten reeds hun weg naar het kleuteronderwijs?

Ik dank u alvast voor uw antwoorden.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik ga in op de concrete vragen. Het is niet de bedoeling om de leesscan betalend te maken.

De Luisterpuntbibliotheek wordt gefinancierd via Cultuur. We bekijken hun vraag. Zij zetten vooral in op luisterboeken. Maar we moeten er wel voor zorgen dat die, eerder dan een alternatief te zijn voor het lezen, echt aanzetten tot lezen. Ik kan nog geen antwoord formuleren op die vraag.

Wat betreft de gedachtewisseling: het paasreces duurt twee weken, dus 'have your pick'. Maar dat moeten jullie maar bekijken in de regeling van de werkzaamheden.

Om een en ander te verduurzamen en structureel te maken, starten we met een adviesgroep met experts die twee à drie keer per jaar effectief de acties, de stand van zaken en de vorderingen zullen bekijken en op grond daarvan de aanbevelingen kunnen formuleren. Zo kan het een perpetuum mobile worden, voor altijd.

Wat de uitrol van de acties betreft, is het zo dat verschillende beleidsdomeinen betrokken zijn. Niet alle vijftig acties zijn al in uitvoering. Ook Cultuur en Welzijn spelen een rol in het lezen. We bewaken wel de afstemming via de ambtelijke werkgroep. In het project dat Iedereen Leest voor ons zal coördineren, maken we gebruik van de voorleesscan voor kleuters. Die doelgroep is daarin betrokken. We zetten ook in op het didactische kader, waarmee we beantwoorden aan de acties uit de doelstelling 5 die werd vernoemd, zijnde het inzetten op taalstimulering en vroeggeletterdheid. Als je bovendien kijkt naar wat Iedereen Leest doet, is het op dat vlak ook een duurzame partner van het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Die organisatie is perfect geplaatst om te gaan kijken over de domeingrenzen van de bevoegdheden heen.

Zoals al aangegeven, hoop ik dat het veld verder inzet op de uitwerking van lees-kaders en -scans voor het secundair onderwijs. We zetten daar ook zelf op in met onze auteursresidenties. We nemen ook acties die kaders binnen de doelstelling 6, zijnde het aanbieden van instrumenten voor leraren.

Strategische doelstelling 7 gaat vooral over het versterken van kinderbegeleiders en leraren. De opleidingen Kinderopvang en Kinderbegeleider worden aangeboden in het zevende jaar bso en in het volwassenenonderwijs. Die opleidingen zijn van groot belang voor de beginnende geletterdheid van de baby's en de kleuters die in de kinderbegeleiding worden opgevangen. Daarmee wordt een talige basis gecreëerd.

Voor het versterken van het Nederlands binnen het curriculum hebben we een aanvraag ingediend op Europees niveau, maar daar is geen gevolg aan gegeven. We bekijken of we dat op een andere manier kunnen opnemen. Alleszins is er binnen de lerarenopleiding openheid om te werken rond het versterken van het Nederlands.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, dank u wel. Er is heel wat op til, een heel alfabet van maatregelen, en dat stemt mij tot veel vreugde.

Minister, wat de Luisterpuntbiblioteek betreft, kan ik zeggen dat heel veel kinderen, onder andere met dyslexie, er via die weg toe worden aangezet om te lezen. Het is als het ware een hulpmiddel om hen aan het lezen te krijgen. Als de doelstelling is om het lezen te verspreiden, dan doen die mensen daar echt wel heel veel werk voor.

Vermits de link naar Welzijn wordt gelegd, verwijs ik graag naar het Lezerscollectief dat het project Samen Lezen heeft. Wie daarin geïnteresseerd is, moet dat zeker eens opzoeken. Want dat toont dat lezen mensen samenbrengt en op een goed pad brengt.

Ik kijk uit naar wat er nog allemaal komt en ben in ieder geval blij dat de scholen niet zullen moeten betalen voor de leesscan.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het Robinpasproject – 2056 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, begin vorig jaar gaf u het startschot voor het Robinpasproject. Er werd 100.000 euro voorzien om 20.000 kwetsbare gezinnen te helpen die de schoolboeken voor hun kinderen niet of amper kunnen betalen.

Uit een van mijn schriftelijke vragen blijkt dat er nog een lange weg te gaan is vooraleer de beoogde doelstelling van 20.000 uitgedeelde passen zal worden behaald. Vandaag blijken slechts 9589 passen te zijn verdeeld in 76 Vlaamse en Brusselse scholen. Het aantal scholen en uitgedeelde passen verschilt ook sterk van provincie tot provincie. En bovendien horen we dat het aantal verzilverde passen amper 12 procent van het aantal uitgedeelde passen is.

Er schort wellicht iets aan de bekendheid van het project, maar anderzijds lijkt er ook te weinig ondersteuning voor de scholen te zijn, zo blijkt uit verschillende praktijkvoorbeelden. Scholen gaan te rade bij armoedeorganisaties omdat ze zelf niet willen en kunnen beslissen over wie nu recht heeft op een pas en wie niet. Een school van 350 leerlingen krijgt plots 260 passen om uit te delen, maar twijfelt of er wel zoveel leerlingen zijn die hier recht op hebben.

Ouders die een schooltoelage voor hun kind ontvangen, hebben in principe ook recht op een Robinpas die door de scholen wordt verdeeld, maar in de praktijk blijkt het vaak te moeilijk te zijn om die match vlot te maken. Er is dus nood aan meer begeleiding om de passen vlot tot bij de juiste doelgroep te krijgen, maar ook om de pas niet te zien als een los item, maar op schoolniveau te werken aan een echt armoedebeleid op alle vlakken.

In de commissie Onderwijs van 30 september 2021 kwam de Robinpas ook al even ter sprake. Daar werd ook expliciet gevraagd om, naast het uitdelen van voordeelpassen, verder werk te maken van een visie of een structureel kader om scholen die een kostenbeleid willen opzetten nog meer te ondersteunen en anderzijds ook te werken aan een kwaliteitsalliantie met alle betrokken spelers waar ook een garantie op leermiddelen voor elk kind dient in te zitten.

Minister, zult u na dit schooljaar verder de stichting Robin subsidiëren voor de uitrol?

Als de vooropgestelde aantallen niet worden behaald, volgen er dan remediërende of andere acties? Zo ja, hoe?

Welke acties zult u ondernemen om het Robinpasproject bij te sturen zodat scholen op de juiste manier worden begeleid en de juiste doelgroep wordt bereikt?

Zult u bij de evaluatie van het project ook de armoedeorganisaties betrekken? Zo ja, welke en welke rol krijgen zij toebedeeld?

Welke structurele maatregelen zult u verder nog nemen om schoolfacturen betaalbaar te houden?

Hoe wilt u het toekennen van de passen aan de leerlingen verbeteren? Welke pistes ziet u mogelijk? Wanneer mogen wij de aangekondigde kwaliteitsalliantie verwachten en wat zijn de verdere plannen met dit document?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De armoedeproblematiek is een oud zeer. Er zijn verschillende initiatieven waarvoor we al jarenlang financiële middelen ter beschikking stellen, zoals het project 'samen tegen onbetaalde schoolfacturen' (STOS) van vzw Krijt. We hebben echter nog geen wonderoplossing gevonden, ook niet met de aloude, vooral caritatieve aanpak.

Daarom vind ik dat we het aan onszelf verplicht zijn om nieuwe benaderingen ten minste een faire kans te geven. De Robinpas is zo'n nieuwe benadering: niet louter caritatief, maar via een brede aanpak, een samenwerking met het bedrijfsleven, om langs die weg ook private middelen te mobiliseren. Niet alleen van overheidswege dus, maar ook via een positieve benadering vanuit het bedrijfsleven. Het zou doodzonde zijn als we innovatieve initiatieven geen faire kans willen geven. Een nieuwe aanpak kan eerder een verrijking zijn dan een bedreiging.

Het is onmiskenbaar zo dat niet alle doelstellingen van de eerste subsidieperiode werden gehaald. Covid zal ongetwijfeld ter zake een rol hebben gespeeld, maar er waren ook problemen met het IT-luik van het project: het onlineportaal van de Stichting Robin, genaamd Robin's Hood, liep vertraging op door problemen met de IT-leverancier. Ook konden niet alle educatieve distributeurs op tijd die Robinpas integreren in hun bestelplatformen. Dat maakt dat de geplande communicatie rond de Robinpassen niet ten volle kon worden uitgerold en dat de Robinpassen pas laat konden worden verdeeld.

De doelstelling van 20.000 Robinpassen wordt in de lopende subsidieperiode opnieuw vooropgesteld, maar het is absoluut de bedoeling dat dit minimum wordt gehaald. Het is cruciaal dat de stichting meer en duidelijk communiceert rond het gebruik en de mogelijkheden en dat die distributiepassen dan ook tijdig worden gedistribueerd aan de scholen. De coronacrisis kan op dat vlak hopelijk niet langer gelden als een verschoningsgrond. Ik herhaal dat dat niet meteen een aanleiding moet zijn om het kind met het badwater weg te gooien.

Net zoals alle subsidies zal ik ook deze subsidie grondig bekijken en evalueren, zowel financieel als inhoudelijk.

Naast de Robinpassen zetten we verder in op het project STOS van de vzw Krijt, die scholen assisteert bij het uitwerken van een kostenbeheersend beleid. Dat blijft zinvol. Het is een andere invalshoek, maar ook een belangrijke.

Bovendien wordt er op mijn vraag binnen dit project ook ingezet op train-the-trainertrajecten. Dat wil zeggen dat ook bijvoorbeeld lokale besturen, brugfiguren, pedagogisch begeleiders, beleidsmedewerkers worden opgeleid om aan de slag te

gaan met die methodieken, dat ze die kennis zelf kunnen doorgeven en meer leerlingen in armoede kunnen bereiken.

Wat de kwaliteitsalliantie betreft, spreekt het uiteraard voor zich dat de bekommernis om de leerlingen en hun leermiddelen van bij de start centraal stond in de opdracht. Luc De Man is nog in overleg met alle partners en er is nog geen rapport opgeleverd. Op de bevindingen uit dat rapport kan ik niet vooruitlopen.

We zullen het Robinproject blijven opvolgen, kritisch en ondersteunend waar dat terecht is, maar wel vanuit de ratio dat we een nieuwe aanpak een faire kans willen geven.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Alle initiatieven om armoede te lijf te gaan, verdienen wat mij betreft een kans. We moeten met een open vizier kijken en goed evalueren wat goed en wat minder goed loopt.

U had het over het onlineplatform. Daarover heb ik al een eerste vraag. Klopt het dat de middelen die niet werden geïnvesteerd allemaal naar dat platform toestromen? Of hoe moeten we dat zien? Ik heb het over de middelen die niet werden gebruikt om die 20.000 passen te verzilveren. Wat wordt daarmee gedaan? Ik hoor dat dat dan naar het platform gaat, klopt dat?

Ik weet niet of u al hebt gehoord van de whitepaper die geschreven is door vzw Alternatief. Zij schuiven een alomvattend model naar voren waarin er samenwerking wordt aangegaan tussen MyTrustO en Robinpas en dat die ook worden gepromoot bij scholen, net om dat kostenbeleid vorm te geven. Het lijkt mij goed om daar ook even naar te kijken.

Dan kom ik tot slot tot de kwaliteitsalliantie. Wat mij betreft, was het vooral een ethische code. Kwaliteit start natuurlijk met het hebben van boeken. Het recht op boeken is wat mij betreft een even groot recht als het recht op elektriciteit of gas. Misschien moeten we toch op zoek gaan naar zo'n manier om naar die problematiek te kijken, waardoor scholen effectief werk blijven maken van het kostenbeleid en ervoor zorgen dat de kosten voor gezinnen beperkt blijven. Wat mij betreft, moeten we er alles aan doen opdat elk kind ook boeken heeft.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Minister, ik weet niet goed waar te beginnen met mijn kritiek. Er loopt zoveel fout met die Robinpas. Zelfs als ze allemaal zouden zijn uitgedeeld, vinden wij dat nog geen goed beleid.

Ik vind het sowieso ongehoord dat scholen in de praktijk zelf moeten beslissen welke kinderen al dan niet een pas krijgen. Dat betekent dat scholen zelf moeten weten welke kinderen er in armoede leven. Er is ook gewoon het fenomeen van verdoken armoede. Je hebt snel het risico op stigmatisering, denk ik toch. Bovendien hoor ik dat er vanuit de vzw een brief wordt aangeboden die scholen kunnen rondsturen naar ouders waaruit duidelijk blijkt dat de vzw veel te weinig voeling heeft met mensen in armoede en beter contact had gelegd met organisaties die werken met mensen in armoede om de juiste toon te vinden. Eigenlijk staat er gewoon in: "Bent u arm? Meld u dan aan." Die stap zetten mensen natuurlijk niet.

Zelfs met die 20.000 bereiken we maar een fractie van de gezinnen die vandaag helaas in armoede moeten leven, zoals ook blijkt uit de cijfers van mevrouw Vandromme. Zelfs als de pas wordt uitgedeeld, is er maar een fractie die er echt gebruik van maakt. Er zijn dus een heel aantal praktische problemen.

Bovendien hebben we ook principieel een groot probleem met de hele Robinpas. U zegt wel dat armoedebestrijding geen caritas mag worden, maar daar komt het voor ons in dezen wel op neer. De vzw heeft 350.000 euro gekregen – dat is veel geld – voor de eigen werking. Daar moeten ze hun personeel mee betalen. Op dit moment hoor ik dat dit ook maar gaat over één persoon die daar de boel draaiende moet houden. Het is misschien daarom ook dat er vertragingen zijn. De budgettering voor de verdere werking moet dan komen uit fondsenwerving, private donateurs. Sorry, maar dat vind ik geen armoedebeleid. Dat is welwillendheid van mensen die iets willen doen voor arme kinderen. We hebben daar echt een groot probleem mee. Wat we nodig hebben, is een structureel armoedebeleid.

Betaalbaar onderwijs, collega's, is een recht. Ik kan me daar echt kwaad over maken. Ik vind dat we ons allemaal moeten verontwaardigen over het feit dat dat steeds minder het geval is. We hebben niet het zoveelste project nodig, maar echte oplossingen, zoals de maximumfactuur. Ik zal het hier blijven herhalen.

Ik heb nog een laatste punt waar ik het concreet over wil hebben. Een van de dingen die de vzw wel heeft gerealiseerd, is een akkoord met Iddink over het feit dat kinderen die een Robinpas hebben, wel een afbetalingsplan kunnen krijgen voor hun boeken, en in ieder geval geen incassobureau op hun dak gestuurd kunnen krijgen. Dat is op zich goed, maar waarom alleen voor kinderen die een Robinpas krijgen? Als het kan voor die kinderen, dan moet dat kunnen voor alle kinderen. Ik doe bij deze een dwingende oproep om in het kader van uw kwaliteitsgarantie ervoor te zorgen dat dezelfde afspraken worden gemaakt met alle uitgeverijen en dat er altijd een afbetalingsplan moet worden aangeboden voor het aankopen van boeken en dat er in ieder geval geen incassobureau gestuurd mag worden naar ouders die de boeken niet onmiddellijk kunnen betalen. Dat lijkt mij, los van de maximumfactuur waarmee we nooit vooruitgang zullen boeken in deze legislatuur, het absolute minimum.

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Mevrouw Vandromme, dank u voor uw vraag. U zegt dat elke maatregel om armoede te verminderen goed is. Ja, op voorwaarde dat die maatregel effect heeft. Het effect hier is toch wel heel erg beperkt. Ik vind dat het vooral communicatie is. We doen iets en in de feiten is dat iets toch wel bijna niets. Ik sluit me volledig aan bij wat mevrouw Goeman heeft gezegd.

Ik wil nog twee punten toevoegen. Uit de cijfers die mevrouw Vandromme heeft opgevraagd – zeer interessant –, blijkt dat in de scholen in de provincies waar de nood het hoogst is, het minst gebruik wordt gemaakt van de pas. Dat is heel duidelijk een mattheuseffect. Dat is heel duidelijk. Het is absurd dat we altijd moeten terugkomen op dit soort debatten, maar het is toch evident dat dit het effect zou zijn. Dat wisten we. Dat was voorspelbaar.

U verwijst naar de vzw Krijt, maar die vzw is superkritisch over die pas. Zij zeggen dat zomaar middelen uitdelen zonder visie of structureel kader echt niet meer verdedigbaar is. Het is totaal absurd, zoals mevrouw Goeman zei, dat scholen zelf die selectie moeten maken. Dat werkt niet en gaat in tegen alle principes van armoedebeleid.

Ook mijn fractie pleit voor structurele maatregelen. Ik hoor mezelf in echo: effectief de invoering van de maximumfactuur. Eén op de vijf kinderen in Vlaanderen anno 2022 komt uit een gezin in armoede. Natuurlijk heeft dat effect op ons onderwijs, op vroegtijdige schooluitval. Ik vind het ook heel erg schrijnend. Dit soort maatregelen zijn communicatie, maar geen echt armoedebeleid.

De voorzitter: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

Annabel Tavernier (N-VA): Vooreerst is het belangrijk dat we de Robinpas in de juiste context plaatsen. Deze ochtend, tijdens de gedachtewisseling met het Kinderrechtencommissariaat, en ook nu hoor ik van enkele collega's dat de Robinpas er is om de onbetaalde schoolfacturen op te lossen. Dat is niet zo. We moeten de Robinpas zien als een waardevol onderdeel en als aanvulling op tal van structurele maatregelen die vandaag reeds in voege zijn, met als doel de schoolfactuur betaalbaar te houden. Ik denk dan aan de schoolbonus die vanuit het groeipakket elk jaar in augustus wordt uitbetaald aan ouders om een duwtje in de rug te geven bij de start van het schooljaar. Ik denk aan de schooltoeslag die dankzij de automatische toekenning veel meer leerlingen bereikt. Ik denk dan aan de decretale verplichting om ouders en leerlingen de optie te geven om facturen gespreid te betalen. Scholen worden ook actief aangezet om een transparant, kostenbeheersend beleid te voeren. Ze worden hier onder meer ondersteund door vzw Krijt. Tot slot is er de kwaliteitsalliantie, waar mevrouw Vandromme ook naar verwees. Daarin wordt het drukken van de kostprijs voor scholen en gezinnen meegenomen. Ook onze fractie is benieuwd naar wat die gesprekken zullen opleveren en welk verder gevolg hieraan zal worden gegeven.

Wat betreft de uitrol van de Robinpasprojecten wil ik meegeven dat er aan het begin van het schooljaar 1009 Robinpassen werden aangevraagd. Dat wijst er toch op dat het initiatief goed onthaald werd door ouders en scholen. Ik ben het met u eens, minister, dat we alle kansen moeten geven aan innovatieve projecten, zoals de Robinpas, maar de stichting – ik treed de collega's hierin bij – moet dringend een tandje bij steken. Het kan en moet veel beter. Het is bijzonder jammer dat een aantal scholen als gevolg van IT-problemen niet tijdig over de Robinpas konden beschikken. Ook is de kaap van 20.000 passen nog niet bereikt. Er dient nog een lange weg afgelegd te worden. Een belangrijk element is de uitbouw van het onlineportaal voor de verwerking van Robinpassen, zodat er meer passen verdeeld kunnen worden en er meer bedrijven en partners aan boord gehaald kunnen worden. Ik hoop dat dit portaal zo snel mogelijk operationeel zal zijn.

Daarnaast – nog een puntje van kritiek – is het aangewezen dat de bekendheid van het project verder wordt verhoogd. Ook daar heeft de stichting nog heel wat werk.

Ik heb in het verleden ook al opgeroepen om de lokale politiek daar wat meer bij te betrekken, om de lokale besturen mee in het bad te trekken. Zij zijn belangrijke partners in dit verhaal. Zo kunnen lokale mandatarissen optreden als ambassadeurs van het project in hun gemeente om er meer ruchtbaarheid aan te geven. Ik denk dat er op dat vlak nog heel wat winst te boeken valt.

Minister, hebt u er zicht op wanneer het onlineportaal volledig operationeel zal zijn? Hoe staat u tegenover de betrokkenheid van lokale besturen in dit verhaal?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ook vanuit onze fractie willen we toch oproepen om werk te maken van een echt structureel armoedebeleid. Zo'n Robinpas kan interessant zijn, maar bovenop, als alles goed loopt. Vandaag zijn we nog lang zo ver niet. Je kunt het als extraatje doen als je al een perfect of heel goed uitgerold armoedebeleid hebt uitgewerkt.

U zegt dat u samenwerkt met vzw Krijt, maar samenwerken is nog iets anders dan hun eens vragen wat ze ervan vinden en als ze het dan geen goed idee vinden, toch beweren dat u met ze samenwerkt. Bij projecten rond armoede is het belangrijk om te praten met mensen in armoede en met organisaties die hun belangen verdedigen in plaats van over hen te praten en projecten over hun hoofden heen te organiseren.

Ik vind het schrijnend dat een project dat met zoveel bombarie werd aangekondigd, maar dergelijk palmares kan voorleggen. 1200 verzilverde passen is belachelijk. Dat is toch een heel laag aantal als we zien dat 10.000'en scholieren in armoede zitten.

Zoals deze morgen door de kinderrechtencommissaris werd voorgesteld, vraag ik om na te denken over een maximumfactuur in het secundair onderwijs. Wilt u daarover nadenken? Ik zal nog niet vragen of u daar werk van wilt maken, maar of u daarover wilt nadenken en u althans kunt inzien dat armoede voor veel mensen echt wel een groot probleem is, ook in het secundair onderwijs.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Ik vind het heel vervelend dat elke keer opnieuw die maximumfactuur in het secundair onderwijs wordt aangehaald. Jullie geven aan dat dit een oplossing is of een belangrijke tool in de strijd tegen armoede op scholen, maar dat is niet zo. *(Opmerkingen)*

Jullie zeggen altijd dat een keuze van een kind niet bepaald mag worden door de rekening van de school. Elke richting heeft zijn specificiteit. Dat wil zeggen dat elke richting een andere maximumfactuur zal opstellen. Als een ouder gaat kijken naar al die maximumfacturen – een maximumfactuur van 500 euro, een maximumfactuur van 300 euro, een maximumfactuur van 200 euro en een maximumfactuur van 800 euro –, wat zal die ouder dan kiezen? De maximumfactuur van 200 euro. De toekomst van dat kind wordt dan bepaald door de maximumfactuur die de ouders misschien zullen kunnen betalen. Dat is waanzin. Denk daar nu toch eens wat verder over na. Dank u!

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: In aanvulling: dan krijg je inderdaad dure opleidingen en goedkope opleidingen. *(Opmerkingen. Rumor)*

De voorzitter: Rustig. We zullen er eens een hoorzitting over houden. *(Opmerkingen. Gelach)*

Minister Ben Weyts: Er was een vraag over de resterende middelen. De middelen die de stichting heeft uitgetrokken, zijn daadwerkelijk gebruikt voor dat online-platform. Ze zijn nu gelukkig ook in zee gegaan met een andere professionele IT-partner. In mei al zou de eerste versie opgeleverd moeten worden. Dat zou de eerste stap in de automatisatie moeten zijn.

Mevrouw Goeman goochelt met 350.000 euro. Het ging over twee schooljaren en per schooljaar was er 100.000 euro toegekend. Ik weet niet over welke andere bedragen het dan gaat.

Dan kom ik tot de kwaliteitsalliantie. Het is inderdaad wel de bedoeling om problemen in de mate van het mogelijke, als het gaat over de beschikbaarheid van leermiddelen, ook daarin een rol te laten spelen en initiatieven te nemen, maar het blijft natuurlijk altijd wel een contract dat tussen partijen wordt gesloten en gehonoreerd dient te worden, tussen scholen en uitgevers en intermediaire personen. De hele kwestie van de vorige keer ging over een intermediaire persoon, nog een derde partij.

Ik dacht aanvankelijk te zeggen: geef dit in de beoordeling een faire kans, maar ik stel vast dat verschillende partijen hier niet bereid zijn om dat project een faire kans te geven, omdat ze bij voorbaat zeggen dat het niet werkt, dat nooit zal werken en nooit kan werken, want bedrijven betrekken in de aanpak van armoede is een doodgeboren kind en weggegooid geld. Als je van zulke vooringenomenheid vertrekt en de enige oplossing de maximumfactuur is, tja. Ik weet niet of in het

basisonderwijs de armoedeproblematiek volledig is verdwenen. Nochtans bestaat er een maximumfactuur, maar ik denk dat er toch ook nog een armoede-problematiek speelt. Alleenzigmakende oplossingen zijn in dezen nogal moeilijk.

Als er nieuwe paden bewandeld worden, moeten die een faire kans krijgen. Je moet die kritisch benaderen, zeker, maar als alle subsidies zo kritisch worden benaderd vanuit diezelfde hoek, dan zullen we nog wel wat werk hebben. Maar goed, 'j'assume'. Er is absoluut werk aan de winkel en we zullen dit kritisch evalueren, maar dit is een alternatieve weg boven op, niet in de plaats van, de bestaande inspanningen en initiatieven. Het ene gaat niet ten koste van het andere. Er is hier geen concurrentiestrijd tussen vzw's, mag ik hopen.

Ik hoop en ik reken erop dat alles op schema komt. Als je alternatieve kanalen kunt aanboren, dat moet je die ook een kans geven. Niettegenstaande de passage van verschillende socialistische ministers op het departement Onderwijs is er toch nog altijd een armoedeproblematiek. *(Opmerkingen)*

Ook daar waar er een maximumfactuur is ingevoerd.

Waarom mogen de scholen niet bepalen wie er in aanmerking komt voor een Robinpas? Vandaag doen zij ook inspanningen voor kinderen die kampen met een armoedeproblematiek, in alle discretie, omdat zij het beste geplaatst zijn. Zij kennen hun doelpubliek. Zij weten dat en gaan daar heel discreet mee om. Geef hun toch ook dat vertrouwen en die mogelijkheid. Wie moet het anders doen? De fiscus? Ik zou het niet weten. Opnieuw, geef dit ten minste een kans en we zullen het sowieso kritisch tegen het licht houden.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Als je als parlementslid cijfers opvraagt via schriftelijke vragen, alles eens goed bekijkt en daarover in debat kunt gaan, dan is dat goed. Ik waardeer ook wel dat het signaal komt dat u dit kritisch zult bekijken. Dat stemt mij positief. Het stemt mij ook positief dat niet alleen corona hier als schuldige wordt aangeduid.

De aanbeveling is om de kennis en de expertise van armoede-experten te gebruiken, van mensen die daar dag in, dag uit mee bezig zijn. Mevrouw Goeman had het over de brief die verstuurd werd. Het zijn maar kleine dingen, maar het is belangrijk dat we de experts ook het woord geven.

Het beroert de gemoederen. Ja, er zijn al heel wat initiatieven genomen. De automatische toekenning maakt echt wel het verschil en zorgt ervoor dat de middelen toekomen bij de mensen die er effectief nood aan hebben.

Wat betreft de kwaliteitsalliantie moeten we nog nadenken over hoe we de boekenleveranciers mee aan zet kunnen krijgen, want zij zitten nu niet mee aan tafel. Ik hoop dat daar ook aan wordt tegemoetgekomen.

Ik hoop dat scholen echt ondersteund worden in het voeren van een kostenbeperkend beleid. Op dat vlak kunnen echt nog wel stappen worden gezet. Ik heb het geluk gehad om les te mogen geven bij een directeur die daar ongelooflijk veel aandacht voor had, soms zelfs dat ik als leerkracht dacht, waarom moet ik dat allemaal onderzoeken of bekijken? Als je dan ziet welk effect dat heeft voor de leerling zelf, dan moet elke school zich daarmee bezighouden.

Maar goed, ik ben blij dat u ook kritisch kijkt naar alles wat hier rond die Robinpas op tafel ligt, en we kijken uit naar verdere structurele maatregelen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de evaluatie van het Charter Grensoverschrijdend Gedrag aan de hogescholen en universiteiten en het instellen van een centraal meldpunt – 2061 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, dit volgt eigenlijk een beetje op de vraag die ik een paar weken geleden in de plenaire vergadering stelde. Ik vrees dat we hierover de komende maanden nog wel een paar keer van gedachten zullen wisselen.

De afgelopen weken kwamen vele nieuwe getuigenissen over grensoverschrijdend gedrag in de universiteiten aan de oppervlakte. Deze verhalen hebben diverse zaken gemeen. Ten eerste is er sprake van machtsmisbruik: hooggeplaatste personen, vaak mannelijke professoren, misdragen zich tegenover hun jongere, vaak vrouwelijke studenten of collega's. Dat zorgt ervoor dat de drempel om melding te doen hoog is: slachtoffers vrezen consequenties voor hun verdere carrière. Ten tweede, en dat is ook wel belangrijk om te vermelden, is er de machteloosheid die slachtoffers ervaren als ze daadwerkelijk melding doen. Ze worden vaak niet op de hoogte gehouden van het verloop van hun melding, of worden niet duidelijk geïnformeerd over hun opties. Zo leiden meldingen niet tot sancties als er geen formele klacht wordt ingediend. Sommige slachtoffers wordt zelfs afgeraden een formele klacht in te dienen. Uiteindelijk kiezen sommige slachtoffers er dan ook voor om hun job in de academische wereld te verlaten.

Het hoeft niet gezegd dat grensoverschrijdend gedrag een enorme impact heeft, in de eerste plaats op het welzijn van de slachtoffers, maar ook op hun verdere carrièrekansen. Daarbij komt bovendien ook het bredere probleem van de genderongelijkheid in de academische wereld. Het aantal vrouwelijke hoogleraren in België is nog altijd zeer laag. Volgens cijfers van het Rathenau Instituut uit 2018 bleek dat in België slechts 20 procent van de hoogleraren een vrouw is. Daarmee scoren we het laagst van alle onderzochte landen en een stuk onder het EU-gemiddelde van 26 procent. Er is dus nood aan een grondige aanpak.

Intussen lazen we dat de vijf Vlaamse rectoren van de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR) het Charter Grensoverschrijdend Gedrag uit 2018 opnieuw evalueerden en werken aan een ontwerprapport. Tussen haakjes, ik had gedacht dat er een externe evaluatie zou gebeuren, maar blijkbaar evalueren de rectoren dat zelf. Hoewel het charter een stap vooruit betekende, blijkt dat er vier jaar na de ondertekening ervan nog heel wat schort: zo hebben slechts drie van de vijf universiteiten tot op vandaag een meldpunt voor grensoverschrijdend gedrag. In alle eerlijkheid, ik dacht ook dat ze er alle vijf een zouden hebben, quod non. Zoals net geschetst zijn er ook problemen met de afhandeling van meldingen en klachten, wat ook wel een heel belangrijk element is in deze thematiek.

Minister, daarbij heb ik de volgende vragen. Hebt u een zicht op het uiteindelijke doel en de timing van het ontwerprapport van de VLIR? Zal er een nieuw charter worden opgesteld, dat eventueel verdere maatregelen bevat? Ligt de mogelijkheid van een centraal en universiteitsextern meldpunt op tafel? Zo ja, hoe zou dat worden vormgegeven, en wie zou daar terecht kunnen? Voor welke cases zou dat meldpunt dienen? Zullen het charter en de implementatie ervan ook door een externe partij worden geëvalueerd, en zitten de hogescholen mee aan tafel? Plant u daarnaast verdere initiatieven om de aanpak van grensoverschrijdend gedrag in het hoger onderwijs te stroomlijnen en te versterken, zodat slachtoffers weten

waar ze terecht kunnen en zich gehoord voelen? Ten slotte, plant u verdere initiatieven om te werken aan de gendergelijkheid in het Vlaamse hogeronderwijslandschap en in te zetten op een cultuur waar grensoverschrijdend gedrag geen plaats meer heeft?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik kan hier, ook naar aanleiding van de bespreking die we al hebben gevoerd in de plenaire vergadering, kort op antwoorden. Ik heb toen ook gezegd dat ik meer dan een jaar geleden aan de VLIR en de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) heb gevraagd om dat te evalueren. Ik begrijp uw kritiek ten aanzien van het gegeven dat dat ook niet door externen gebeurt. Ik heb dus ook aan de regeringscommissarissen gevraagd om mij parallel daaromtrent ook een rapport over te maken met hun aanbevelingen en inzichten, zodat we die twee ook kunnen matchen. Ik heb tussentijds daarover ook nog wel contact gehad met VLIR, VLHORA en de Vlaamse Vereniging van Studenten (VVS). Men wil dat rapport afwerken tegen ongeveer eind deze maand. Op grond daarvan zal ik dan, samen met wat de regeringscommissarissen opleveren, met hen aan tafel kunnen gaan om vervolgens grondig de oefening te doen met betrekking tot een eventuele aanpassing, bijsturing, wat dan ook. Daarbij kijk ik natuurlijk ook in concreto naar enkele elementen die zeker van belang zijn. Wat met de meldpunten? Centraal, lokaal, volledig onafhankelijk, semionafhankelijk? Dat is één zaak.

Ten tweede is er de terugkoppeling naar degenen die een klacht formuleren of een incident melden. Ten derde is er de vraag in welke mate we de cultuuromslag hebben kunnen realiseren. Dat lijken me drie aandachtspunten op basis waarvan we desgevallend nieuwe aanbevelingen of wat bijstellingen kunnen formuleren, maar geef ons dan wel de tijd om die oefening grondig te doen. Er is dus niet alleen een zelfevaluatie. Voor de regeringscommissarissen is er ook nog eens een taak weggelegd.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, dank u. Op dit vlak zullen we elkaar wel kunnen vinden, althans wat de algemene termen waarin u antwoordt betreft. U gaat mee voor een externe evaluatie. U onderzoekt of er een centraal meldpunt moet zijn en of het semionafhankelijk of helemaal onafhankelijk moet zijn. Dat zijn zaken die zeker moeten worden onderzocht. Dat lijkt me heel belangrijk. Ik zou ook zeker ingaan op wat deskundigen daarover zeggen en misschien ook op wat we hebben geleerd in andere sectoren. De sportsector is u natuurlijk wel bekend. Daar hebt u ook stappen gezet ter zake. Misschien zijn er daar goede praktijken waaruit u kunt leren en die u kunt overnemen.

Ik wil ook verwijzen naar het jaarverslag van de Genderkamer van de Vlaamse Ombudsdienst dat eergisteren is voorgesteld. Zij geven aan dat er in het Vlaamse onderwijslandschap weinig overkoepelend bekend is over grensoverschrijdend gedrag. Toen ik de vraag opstelde, had ik die informatie natuurlijk nog niet. Er zijn geen globale cijfers over het aantal meldingen of het aantal getroffen. Er is een versnipperd beleid inzake statuten, personeel, leerlingen of studenten, andere derden. Het is moeilijk om het overzicht te behouden. Zij zeggen: 'Zelfs als wij, specialisten ter zake, door de bomen het bos nauwelijks zien, wat moet het dan niet zijn voor iemand die een klacht wil melden?' Zij hebben het dus niet over het hoger onderwijs alleen. Ze zien het ruimer. Wilt u ook in andere domeinen van het onderwijs werk maken van een aanpak inzake grensoverschrijdend gedrag? Dit zal immers helaas niet alleen beperkt zijn tot het hoger onderwijs, vrees ik.

Zij stellen ook dat het de opvolging is waar het soms echt misloopt. Dat is ook wel belangrijk om te zeggen. U hebt dat ook net gezegd in uw antwoord op de vraag. Vaak dienen mensen een klacht in, of doen ze een melding, en dan moeten ze

soms jaren in onzekerheid wachten. Wat gebeurt er met hun klacht? Wie weet ervan? Wanneer komt er een antwoord? Wat zijn de volgende stappen? Dat is soms even zwaar om te dragen als het melden zelf, omdat ze gewoon jarenlang in totale onzekerheid verkeren. Ik denk dat het belangrijk is bij de zaken die u gaat ondernemen, om ook daaromtrent een oplossing te zoeken of duidelijke procedures te maken. Als de onderwijsinstellingen het zelf niet willen doen, dan lijkt een overkoepelende aanpak me toch wel aangewezen.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Minister, ik ben blij dat u het hele probleem van grensoverschrijdend gedrag in het onderwijs met beide handen vastpakt. Het lijkt mij ook een goede aanpak om nu eerst met de hogeronderwijsinstellingen samen te zitten om te bekijken wat wel of niet werkt, al vind ik het ook goed dat de regeringscommissarissen met een meer externe blik eens kijken naar wat er vandaag al bestaat binnen de diverse instellingen qua beleid inzake grensoverschrijdend gedrag, en om dan inderdaad de discussie te voeren over onder andere de vraag of de eigen meldpunten goed genoeg functioneren, of er nood is aan een extern meldpunt. Wij denken in ieder geval van wel, maar het lijkt me goed dat de discussie ook gewoon met alle betrokken partijen wordt gevoerd. Ik sluit mij aan bij wat de heer Danen zei over opvolging. Ik denk dat dat ook echt een groot knelpunt is: mensen die dan toch al de stap zetten om een klacht in te dienen, weten niet altijd goed wat daarmee gebeurt, en krijgen dus soms ook het gevoel dat die misschien niet au sérieux wordt genomen als er geen opvolging komt.

Een ander punt is dat van de informatie. Er is vandaag inderdaad wel van alles, maar veel vrouwen of mannen die in aanraking komen met grensoverschrijdend gedrag in het kader van hun studies, weten vaak niet waar ze terecht kunnen. Ik herhaal dus mijn vraag om, als u samenzit met de hogeronderwijsinstellingen, er ook op aan te dringen dat er wordt gewerkt aan een informatiepakket voor alle studenten die zich inschrijven, zodat ze weten dat er een meldpunt is, zodat ze weten waar ze terecht kunnen, zodat ze weten dat er een beleid rond wordt gevoerd.

Tot slot wil ik mij ook aansluiten bij de suggestie van de heer Danen over het vraagstuk van meldpunten in heel het onderwijs, want ik vrees inderdaad dat de heer Danen groot gelijk heeft, dat het niet alleen in het hoger onderwijs gebeurt, maar ook in het secundair en misschien zelfs in het basisonderwijs. Ook daar moet er een beleid worden uitgerold, zodat mensen die daar helaas het slachtoffer van worden, goed weten waar ze terecht kunnen.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Collega Danen, dank u wel voor de vraagstelling. Collega Schryvers heeft het enkele weken in de plenaire vergadering ook aangehaald: er is wel wat werk aan de winkel. We moeten daar in alle openheid over discussiëren. We steken ook wel niet onder stoelen of banken dat we in dezen ook van de rectoren wel straffere taal hadden verwacht. Als de meldingen de afgelopen weken ons iets duidelijk hebben gemaakt, dan is het dat dat centraal meldpunt dat onafhankelijk is, er eigenlijk gewoon moet komen. De getuigenissen leren ons nu al dat er studenten en assistenten zijn die de stap naar hun eigen instelling gewoon niet durven te zetten. Dat is misschien geen verwijt. Dat is misschien inherent aan zo'n decentraal meldpunt.

Het is zeer goed dat de regeringscommissarissen ook hun eigen evaluatie zullen maken. Als ik het goed begrijp, kunt u nog geen timing geven, maar ik hoop vooral dat dat centraal meldpunt er zo spoedig mogelijk komt. Ik denk immers dat gewoon al de getuigenissen van de afgelopen weken duidelijk maken dat dat noodzakelijk is.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, ik heb de afgelopen weken en maand vastgesteld dat ook rectoren van hogeronderwijsinstellingen zelf soms niet goed wisten hoe het kwam dat meldingen niet werden opgevolgd en ze dan ook interne onderzoeken moesten instellen. Dat geeft toch aan dat een aantal van die procedures in die instelling nog niet doorwrocht zijn, nog niet volledig op punt staan. In het charter van 2018 heeft men het over het bespreekbaar maken van de preventie van grensoverschrijdend gedrag, het streven naar een vergelijkbare behandeling van alle groepen, duidelijke communicatie, een laagdrempelig meldpunt, een neutraal meldpunt, begeleiding naar externe kanalen, coördinatie van het hulpverleningstraject op het niveau van de individuele klacht, remediëren, monitoren op organisatieniveau.

Alle bouwstenen die nodig zijn staan in dat charter, maar ik kan alleen maar vaststellen dat dat blijkbaar nog niet genoeg volledig in de organisaties is doorgedrongen. Ik denk dat het voor sommige rectoren, die ik op andere momenten het vingertje zag opsteken, ook toch eventjes confronterend was om vast te stellen dat het in de eigen organisatie toch ook altijd niet allemaal in orde was.

Minister, u zult overleg hebben met de instellingen. Collega's, daar zal het immers moeten gebeuren. Die moeten gevolg geven aan een en ander. Ik denk dat het in dat overleg belangrijk is om dat charter uit 2018 er gewoon bij te nemen, naast het onderzoek dat zal zijn gedaan door de regeringscommissarissen, wat een goed initiatief is dat u hebt genomen. Het is belangrijk dat dat wordt overlopen en dat dan wordt bekeken welke aanpassingen – dat kan – er nodig zijn aan het charter, welke aanpassingen instellingen zelf moeten doen en waar er eventueel een extern, neutraal, semionafhankelijk, globaal meldpunt moet zijn om daar gevolg aan te geven. Het is immers cruciaal dat zij die worden geconfronteerd met grensoverschrijdend gedrag geen schroom voelen om dat te melden en, als dergelijk gedrag wordt gemeld, dat daar iets mee gebeurt.

Collega's, het kan ook nog zijn dat dat gedrag als grensoverschrijdend werd ervaren, maar niet zo was bedoeld. Ik wil daar toch op wijzen. Als dat echter wel degelijk grensoverschrijdend was, dan moet daar paal en perk aan worden gesteld en moet duidelijk worden opgetreden, zodat het slachtoffer zich erkend voelt als slachtoffer en niet wandelen wordt gestuurd met de mededeling dat men dat zal bekijken en dergelijke meer. Dat is cruciaal. Goed, dat zijn de signalen die we kregen. Mijn oproep vanuit de N-VA-fractie is dus zeer duidelijk: overloop het charter van 2018, bekijk wat er eventueel moet worden aangepast in instellingen, beleid, bekendmaking, en stuur dat charter bij als dat nodig is of leg dit, zoals u zelf zei, op de tafel van een onafhankelijk meldpunt.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Wat de problematiek in het leerplichtonderwijs betreft, dat is natuurlijk van een heel andere orde. Het gaat trouwens ook over minderjarigen. Dat is een totaal andere problematiek. Ik ken de problematiek echter wel vanuit een andere hoedanigheid: als minister van Sport heb ik ook wel wat initiatieven genomen. Ik denk trouwens dat we vooroplopen wat de aanpak van grensoverschrijdend gedrag in de sport betreft, zelfs op Europees niveau. Ik wil echter niet vooruitlopen op besluitvorming en de rapporten die samen met de rectoren zullen worden besproken, maar voor alle duidelijkheid, daar is geen weigering om mee te werken. Ik denk dat men voldoende beseft dat wat momenteel gangbaar is, toch nog niet voldoende is.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Dank u wel. Ik denk dat we inderdaad stappen vooruit kunnen en moeten zetten. Minister, ik ben blij te horen dat u dat ook wenst te doen. Ik wil nog één ding aangeven. Het melden van de klacht is natuurlijk de eerste stap, lijkt mij. Een goed navolgtraject is een tweede stap: weten wat met de klacht gebeurt en daar ook duidelijke termijnen op plakken. Maar een derde en zeker zo belangrijke stap is ook de ruimte voor nazorg. Ik denk dat we ook moeten bekijken op welke manier slachtoffers nazorg kunnen krijgen. Ik moet de problematiek niet uit de doeken doen. Vaak gaat het over collega's, in het hoger onderwijs dan toch, waartussen er dan een groot probleem is. Het zal bijna zo zijn dat ofwel de ene ofwel de andere vertrekt, maar in beide gevallen heeft dat toch wel bijzonder grote consequenties. Daarnaast is zo'n daad van grensoverschrijdend gedrag psychisch natuurlijk erg impactvol voor het slachtoffer. Ik zou dus zeker meenemen in het traject dat u bekijkt of er voor nazorg kan worden gezorgd en wie dat kan doen. Dat lijkt me immers bijzonder, bijzonder belangrijk in het kader van mentaal welzijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.